

V MARCI VYJDE KNIHA MARIANA JASLOVSKÉHO COLLEGIUM MUSICUM

„Ešte som ani nedočiahol na klávesnicu, a už som sa pokúšal brnkať. Potom som sa rodičom stratil pri dychovke, utiekol som kvôli hudbe s cirkusantmi...“ (Malý Marián sa zatúlal s cirkusantmi až za riekou Moravu a pol dňa bol nezvestný aj so psom.) Úryvky z knihy o Mariánovi Vargovi a legendárnej hudobnej skupine čítajte na strane 4.

KNIŽNÁ REVUE

www.litcentrum.sk

Z OBSAHU

- 03 Ján BUZÁSSY: Dvojkrídle dvere
- 05 Marek VADAS: Liečiteľ
Jozef ŠPAČEK: Niečo o abecede
Osemdesiat Jozefovi Bžochovi
- 08 Amélie NOTHOMB: Antikrista
Dick FRANCIS: Koniec stávk
- 09 Rozhovor s britskou poetkou Carol Ann DUFFYOVOU
- 10 Vydavateľstvo DACO
- 11 S Tomášom JANOVIČOM v reštaurácii T.
- 12 Rozhovor s prekladateľkou a editorkou Janou CVIKOVOU

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

KNÍHKUPECTVO PHOENIX,
KUBÍNYIHO NÁMESTIE, 984 01 LUČENEC,
TEL. 047/4332683

Slovenské:

1. I. Bukovský: Návod na prežitie pre muža – AKV
2. D. Dán: Sára – Vydavateľstvo Slovart
3. P. Nagyová–Džerengová: Pozri sa na seba – Ikar

Zahraničné:

1. M. Kundera: Nesnesiteľná ľahkosť bytí – Atlantis
2. P. Süskind: Parfum – Columbus
3. H. Pawlowská: Jak blbá, tak široká – Motto

ANDREA KUKLOVSKÁ,
KNIHY MODUL, LAURINSKÁ 14, 811 01 BRATISLAVA,
TEL. 02/5443 1317

Slovenské:

1. T. Keleová-Vasilková: Modrý dom – Ikar
2. I. Bukovský: Návod na prežitie pre muža – AKV
3. K. Hradská: Život v Bratislave 1939–1945 – Albert Marenčin PT

Zahraničné:

1. C. Hofmannová: Biela masajka – Ikar
2. D. Gibbins: Atlantída – Columbus
3. A. Golden: Pamäti gejšy – Ikar

VILIAM BYSTRICKÝ,
KNÍHKUPECTVO BYSTRICKÝ, KÁTOVSKÁ 49,
908 51 HOLÍČ, TEL. 034/6683 524

Slovenské:

1. M. Slámka: Kamenní strážcovia – Slovenský skauting
2. M. Rúfus: Dielo VIII – MilaniuM
3. T. Keleová-Vasilková: Modrý dom – Ikar

Zahraničné:

1. M. Kundera: Nesnesiteľná ľahkosť bytí – Atlantis
2. H. Pawlowská: Jak blbá, tak široká – Motto
3. J. Jonáš: Jonášova kuchačka pro zdraví – Eminent

PÔŽIČKY PRE VYDAVATEĽOV

Vyhlasenie programu na podporu vydávania kníh formou bezúročnej pôžičky a podpory pre vydavateľov na rok 2007

Združenie Index ponúka vydavateľom poskytnutie krátkodobej bezúročnej pôžičky na prefinancovanie polygrafických nákladov vo výške do 100 000,- Sk na jeden knižný titul.

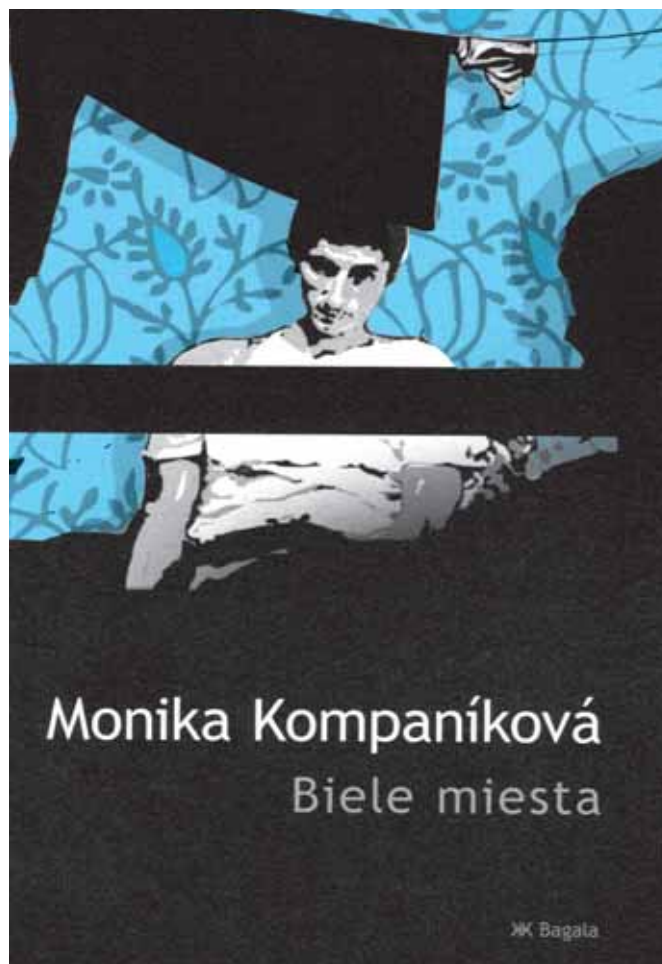
Združenie Index podporí knižné projekty pre deti vo výške do 50 000,- Sk, vydanie zbierky poézie do 30 000,- Sk a podporí tlač vydavateľských propagačných materiálov do 20 000,- Sk.

O pôžičku a podporu sa môžu vydavatelia uchádzať na adrese:

Združenie Index
Jelenia 6
811 05 Bratislava

alebo na e-mailovej adrese: marenin@nextra.sk

Peniaze nesmú byť problém pri vydávaní dobrej knihy.

Biele miesta

Monika Kompaníková

Bratislava, Koloman Kertész Bagala – L. C. A. 2006

Mladá výtvarníčka a prozaička z Horniakov má za sebou knižku poviedok, ktorá jedných presvedčila, iných ani tak veľmi nie. V každom prípade Kompaníková do svojich poviedok transponovala svoje výtvarné videnie, takže jej texty pôsobia ako dôkladne prekreslené drobnokresby plné krásnych predmetov, relikvií, vecí poznačených časom do takej miery, že ich už vari nikde ani nevidieť, i keď sú ešte stále súčasťou života moderného človeka. Práve tu, v priestoroch ohraničených Bohom zabudnutými zapadákovmi, však našla svoju parketu: stopy po ľudských životoch zostávajú, ale život cvála ďalej. Hrdinovia jej poviedok sa medzi ne vracajú, keď predtým od nich ušli, aby sa napokon celkom od nich odpútali a beznádejne i bez potechy sa zabudli vo veľkom svete, ktorý už nikdy nebude celkom ich. Nie je to nová téma v slovenskej literatúre: existovala v Timrave, I. Horváthovi či M. Zelinkovi, v nových konšteláciách sa objavila napr. v prózach kysuckých autorov (I. Otčenáš, E. Hlatký, L. Hrubý či M. Grupač). Kompaníkovej bezprostrední predchodcovia či rovesníci ju však viac alebo menej ostro ironizujú, mladá dáma ju vyakcentuje na baladu s prvkami hororu. Niekdajšia „dedinská“ tematika nadobúda v jej prózach podobu ťažkej duševnej (duchovnej) traumy, v rámci ktorej sa dejú všelijaké prapodivné deje a odohrávajú sa kadejaké bizarné príbehy.

Próza *Biele miesta* by sa mohla pokladať za miniromán. Názov i sujetová výstavba Kompaníkovej dielka nasvedčujú, že hľadanie stratenej identity jednotlivca, onen neodbytný grál románovo mysliaceho prozaika, sa tu skonšteluje do rovnice, ktorej výsledok si autor, a po ňom i čitateľ, musí za každú cenu čo ako krvopotne vyriešiť. Kompaníková nie je prípad na otvorené konce. Na jednej strane jej rovnice je situácia mladých súrodencov po úteku zo samoty Medovarky, na druhej strane niekdajší domov s matkou pred zátvorkou, a množstvo rozličných členov rozličných kvalifikácií, časových a priestorových kvantifikácií v zátvorke. Všetci aktéri, a je ich veru dosť a všelijakých, sú v Medovarkách cudzinci a opustenci. Medovarky sú vymierajúca osada. Pribudne iba Agáta Gutová, matka Terezy a Dávida: „zahrabe“ si ju tam milenek

(neskorší manžel?), ktorý si kvôli ambíciám nesmie dovoliť nemanželské dieťa. Takže civilizračné prekliatie osady sa tu znásobuje baladickým osobným prekliatím matky, ktoré sa ďalej znásobuje neriešiteľnou vykokorenosťou detí. Všetko sa odohráva v rýchlych strihových retrospektívach s nepravidelne časovou následnosťou a takmer hmatateľnou vecnosťou, rámcovanou hmatateľnými symbolmi zániku (trojmetrová žihlava, vrak Prahy, hnojenie záhrady guánom, ošklivé smrte, opustené psy atď.).

U menej talentovanej autorky by námiet mohol pokojne poslúžiť na drásavú melodrámu. Kompaníková si však z neho urobila polyfónnu hyperbolu samoty, poskladanú zo samôt ostatných aktérov. Jej hrdinovia nie sú žiadni ufnukanci, každý z nich je bojovníkom so zlým osudom, a každý z nich celou dušou miluje: matka v sociálnej núdzi bojuje o syna, ktorý jej občas splyva s manželom, sestra bojuje o brata, brat o dievča, ktorého otca skolili týždňovky a alkohol, dievča o voľnosť a slobodu. Všetko je v reáli autentické, hodnoverné, hlboké a jemné, no vo význame i trocha zvrátené, vychýlené, extravagančné. Všetko má silné sociálne pozadie i reálny obraz v konaní a chápaní postáv. Všetko akosi organicky lpie na sebe, všetko sa navzájom potrebuje. Osud matky sa završuje tým, že zabije „svojho“ muža a pochová ho vo dvore, aby sa aj ona napokon bez stopy stratila v meste, kam odišla hľadať syna. Domec, v ktorom sa odohrali všetky tieto bytostné drámy, nakoniec obsadia cigáni, a napokon tiež zostane z neho iba zopár ničnehovoriacich harabúrd a zošit pomätenej matky. Zostane tam však zakopaná mŕtvola otca, nešťastného samotára, ktorý zradil kvôli márnivej vidine lepšieho osudu. V osade si nik na nikoho nepamätá. Majú sa Tereza s Dávidom presvedčiť, či na dne priehlbiny pod plotom naozaj leží ich otec, ktorého jakživ nevideli? Ale to je už pointa Kompaníkovej romániku. Opustení súrodenci v strachu pred touto otázkou utečú z ruromoviska. Ich otázka však ostáva. Kvôli nej si zrejme autorka potrebuje sprítomniť tolko drobností, tolko myšlienok a tolko osudov, hoci dobre vie, že všetko zmetie čas.

Alexander Halvoník

ZRKADLÍME

„Už koncom minulého roka sa na slovenskom knižnom trhu objavilo nové vydavateľstvo zastrešené občianskym združením Slniečkovo. Prezentovalo sa dvoma knihami jedného autora a jeho meno a aj ich vizuálna podoba prezrádza, že sa z niekoľkoročného zimného vydavateľského spánku prebudil pôvodne košický básnik Erik Groch. Kniha *Pišťalkár ... je programovo určená pre detského čitateľa*. Naproti tomu zbierka doposiaľ nepublikovanej Grochovej poézie *Em je prvým zo započatej edície zošitov súčasnej poézie veršonline*, projektu, ktorý má ambíciu priniesť každý mesiac na pulty dobrých kníhkupectiev a do rúk náročnejšieho čitateľa niekoľko básní súčasných svetových aj domácich básnikov. Už teraz sa môžeme tešiť na britskú Carol Ann Duffy, židovského Jehudu Amichaia či punkera Billyho Childisha...“

Týždeň 5/2007

KDE BOLO

- Kníhkupectvo BRLOH na Hlavnej ulici 40 v Košiciach – autogramiáda Alexandry PAVELKOVEJ pri príležitosti vydania jej knihy *Prísaha* – 2. februára
- Kníhkupectvo Panta rhei v bratislavskom Auparku – večer o tvorbe Jany JURÁŇOVEJ, Svetlany ŽUCHOVEJ a Dáše ČEJKOVEJ – 1. februára
- Kaviareň Domu kultúry Javorina v Starej Turej – prezentácia kníh staroturanských autorov – Elena Mária RUMÁNKOVÁ: *Slnko im svieti do vlasov*, Gustáv RUMÁNEK: *Po splne snečnic* – 7. februára
- Pálffyho palác na Zámockej ulici v Bratislave – prezentácia knihy Kataríny HRADSKÉJ *Život v Bratislave 1939-1945* a Dušana KOVÁČA *Bratislava 1939-1945* – 8. februára
- A4-nultý priestor na Námestí SNP 12 v Bratislave – prezentácia textov slovenských autorov v európskom kultúrnom magazíne LETTRE (Budapešť) – zimné číslo 2006. Slovensko-maďarský večer za osobnej účasti autorov – 9. februára

KDE BUDE

- Klub Trezor divadla Astorka na Námestí SNP v Bratislave – prezentácia novej knihy Silvestra LAVRÍKA – 15. februára o 19.19
- Mestská knižnica v Piešťanoch – predstavenie knižky *To mlieko má horúčku* a stretnutie s jej autorkou Veronikou ŠIKULOVOU – 16. februára o 10.00
- Kníhkupectvo Panta rhei v bratislavskom Auparku – prezentácia knihy *Objavenie neba* od holandského autora Harryho MULISCHA – 20. februára o 17.00
- Galéria Artotéka na Kapucínskej 1 v Bratislave – prezentácia básnického debutu Veroniky DIANIŠKOVEJ *Labyrint okolo rúk* – 22. februára o 17.00
- Klub Trezor divadla Astorka na Nám SNP v Bratislave – večer s Marekom VADASOM – 22. februára o 19.19
- Klub slovenských spisovateľov – prezentácia básnických zbierok – Ingrid LUKÁČOVÁ: *Duo s ozvenou* a Richard KITTA: *Vynález dúhy* – 20. februára o 15.00

Poetka a prekladateľka Mila HAUGOVÁ v Goetheho inštitúte v Bratislave predstavila 30. januára tvorbu nemeckej poetky Sarah KIRSCH a jej básnickú zbierku *Krídla okna*, ktorá vyšla vo vydavateľstve Ars Poetica.

Foto Peter Procházka

Zlaté pero pre Štepku

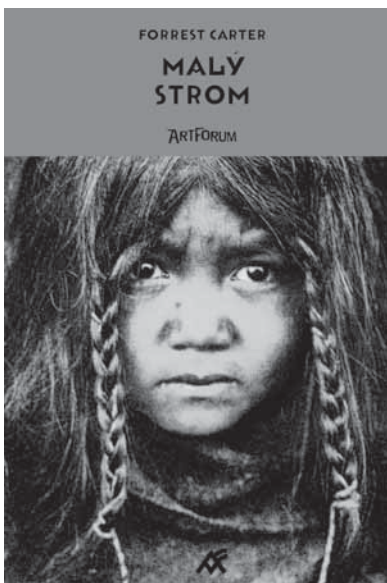
Súčasťou prezentácie novej knihy Stanislava ŠTEPKU *Kronika komika 4* bolo okrem vystúpenia Radošinského naivného divadla aj dodatočné odovzdanie ceny literárnej kritiky za najlepšie pôvodné literárne dielo vydavateľstva Ikar za rok 2006, lebo autor si ju nemohol prevziať na Ikariáde v decembri. Odborná porota Zlaté pero udelila Stanislavovi ŠTEPKOVI za knihu *Desatoro a zopár navyše*.

Kronika komika 4

Radošinské naivné divadlo a jeho princípál (t. j. stvoriteľ, autor, herec, vedúca osobnosť...) je zvláštnym fenoménom slovenskej divadelnej kultúry. Pôvodne amatérsky mládežnícky súbor kabaretného typu, ktorý nemal za bývalého režimu na ružiach ustlaté, sa časom transformoval na neobyčajne populárnu zájazdovú profesionálnu scénu, známu u nás aj v zahraničí. Ročne zahrá okolo dvesto predstavení pre vyše 90 tisíc divákov. Jeho popularita spočíva vo zvláštnosti jediného autora divadla Stanislava Štepku. Kriticky a láskavo ňou reflektuje ľudské a spoločenské neduhy. Akoby miešal lyrické s dramatickým, príbehové s montážnym, kabaretno-činoherné s hudobnou komédiou. Jeho hry sú tak trochu moralizujúce, ale bez kategorického či puritánskeho imperatívu. Štepka svojich hrdinov kritizuje a miluje. Hoci sa v jeho súbore už vystriedali desiatky hercov, vždy dokáže neomylnne dobudovať svoj ansámbel o nové a disponované tváre, ochotné a schopné komunikovať s ním na jeho vlnovej dĺžke. Platí to aj o kľúčových režiséroch Jurajovi Nvotovi a Ondrejovi Spišákovi. No ešte jedna vec je na Stanislavovi Štepkovi obdivuhodná – s neobyčajnou starostlivosťou spracúva „dejiny“ svojho divadla. Svedčí o tom niekoľko vydání *Revue RND* a už štvrtá *Kronika komika*. Predošlé tri prinášajú Štepkove hry, fotografie z premiér, divácke i kritické ohlasy. V najnovšej *Kronike komika* je okrem hier aj Štepkov text o tom, čo sa jemu a divadlu za tie roky prihodilo. Nie je to explikácia jeho poetiky ani autorská sebareflexia. Je to kronika. Štepka len sem-tam prezradí niečo o svojich hľadaniach, tápaniach i trápeniach. Nehanbí sa pripomenúť úspechy a diskrétné pripustí aj nedostatky. Neštylizuje sa, je – napokon ako aj vo svojich hrách – úprimný. Škála aktivít RND je neobyčajne široká. Okrem materskej scény účinkuje v televíziách, filme, rozhlas, pripravuje koprodukčné programy s pražským Semaforom a Divadlom L+S, publikuje hry aj poviedky... Publikácie z tejto dielne si hľadajú čitateľa v početnej diváckej obci, ktorá Radošinské naivné divadlo miluje, ale aj v teatrologických kruhoch, pretože koncentrovane zaznamenáva všetko, čo RND robí.

-vš-

Vyšla knižka Forresta Cartera Malý strom

„Bolo mi z toho mizerno, cítil som sa prázdny. Starý otec povedal, že vie, ako mi je, lebo on cíti to isté. Keď stratíte, čo ste milovali, máte vždy takýto pocit.“

Vraj jediný spôsob, ako sa tomu vyhnuť, je nemilovať, ale to je ešte horšie, lebo potom sa cítite prázdny stále. Starý otec povedal, že keby sme si mysleli, že starý Ringer nebol verný, tak by sme naňho neboli pyšní. Čo je pravda. Dodal, že keď budem starý, budem si spomínať na Ringera a budem na to spomínať rád. Je to čudné, ale keď je človek starý a spomína si na tých, čo miloval, pamätá si iba to dobré, nikdy nie to zlé, čo dokazuje, že zlo sa neráta.“

Málokedy človek uverí detskému rozprávačovi. Chlapcovi menom Malý strom – rozprávačovi tejto knihy – uveríte ako tomu z románu *Bez rodiny* Francúza Hectora Malota. Alebo tomu z *Piesní očarenia* Nigérijčana Bena Okri.

Iný príbeh, iné kraje, rastliny a zvieratá. Kniha na vypravádzanie z detstva. S dobrou knižnou grafikou, s ideálnym písmom pre mäkký krok mokasín po čerokiských horských chodníkoch.

-hlav-

Nevyužitá myšlienka

Vďaka počítačom už robenie chýb nemusí byť zdĺhavé.

Hry s hrami Davida Mameta

V utorok 23. januára v Štúdiu 12 rozpútali herci Róbert Jakab, Juraj Kemka, Marián Miezga a Patrik Minár s režisérom Patrikom Lančaričom bujarú divadelno-filmovú prezentáciu hier amerického dramatika, scenáristu a režiséra Davida Mameta. Dianie na scéne improvizovane nahrával filmový štáb; súčasne sa premietalo na plátno v pozadí. Edward Kemp, riaditeľ Kultúrneho a tlačového oddelenia Veľvyslanectva USA v Bratislave, hral na klavíri, Andrea Domeová sa ukázala ako rodená klapka, zostavo-

vateľ Juraj ŠEBESTA pri predstavovaní knihy netušil, čo mu vyrastá spod brucha vďaka tieňu mikrofónu. História projektu vtipne negatívne zhrnula riaditeľka Divadelného ústavu Vladislava Fekete. *Hrám* pokrstným popcornom, zažela úspešné ťaženie slovenskými divadlami. 31. januára uviedli hru *Edmond* v Bábkovom divadle na Rázcestí v Banskej Bystrici. Ten istý deň knihu *Hry* predstavili v prešovskom kníhkupectve Christiana, kde úryvky predniesli herci Divadla Alexandra Duchnoviča.

-jš-

Kníhkupectvo Vojtecha Zamarovského

Vydavateľstvo Perfekt, známe vydaním celoživotného súborného diela Vojtecha Zamarovského, otvorilo 1. februára predajňu kníh na Karpatskej ulici nazvanú po veľikánovi našej literatúry. Kníhkupectvo Vojtecha Zamarovského okrem cudzojazyčnej a po-

pulárno-náučnej literatúry ponúka malé hodnotné umelecké diela – exlibrisy, grafiku, keramiku, sklo od našich umelcov Karola Ondreičku, Igora Piačku, Ivce Markovičovej. Dúfajme, že ulica dizajnu, ako všetci volajú Karpatskú ulicu, získala novú zaujímavú dominantu.

-r-

Milan Rastislav Štefánik

Je celkom samozrejmé, že práve z Francúzskeho inštitútu v Bratislave sa vydala na cestu k čitateľom (24. januára) životopisná kniha *Milan Rastislav Štefánik* autora Jána Juríčka. Vo svojom úvodnom prejave nový francúzsky veľvyslanec na Slovensku Henry CUNY priblížil nielen svoj vzťah k Štefánikovi-diplomatovi, ale ocenil aj prácu autora tejto knihy, ktorý sa usiloval odstrániť biele miesta z našej histórie, a to z obdobia, ktoré je významné tak pre našu štátnosť,

ako aj pre slovensko-francúzske vzťahy. Aj tie najvýznamnejšie historické udalosti a ich aktérov však treba pripomínať, preto sa vydavateľka Kveta DAŠKOVÁ z Vydavateľstva Q 111 rozhodla znovu vydať tento titul. Ukážky z knihy prečítal člen Činohry SND Dušan Jamrich. Na prezentácii sa zúčastnili aj podpredseda vlády Dušan ČAPLOVIČ a autorova manželka a dcéra, ktorej otec túto knihu venoval, zostali však anonymne v hladisku.

-báb-

Románik Barbary Pribylincovej

V akademickom klube na Štúrovej ulici v Bratislave sa konala 1. februára prezentácia tretej knižky Barbary PRIBYLINCOVEJ *Románik*. Knihu do života uviedli poetka Alena KANÁSOVÁ a humorista Berco TRNAVEC. Kým Alena Kanášová sa rozhodla umocniť pôvab

krehkých noviel parfomom, Berco Trnavec posypal knihu korením, aby posilnil jemný humor knižky. Podujatie moderoval riaditeľ Vydavateľstva SSS Roman MICHELKO, ukážky z knižky prečítala Božena Rolková. Na prezentácii vystúpila aj Túlavá kapela.

-bi-

K valentínskemu srdiečku Sto lúč pre dušu

Celia Haddonová zostavila obľúbené antológie *Sto spôsobov, ako vyznať lásku*, *Sto spôsobov, ako vyjadriť vďaku*, *Sto spôsobov, ako byť šťastný*, ktoré sa zaoberajú medziľudskými vzťahmi, ako aj duchovným rozmerom života. Do antológie *Sto lúč pre dušu* (Ikar 2006) vybrala úryvky zo svetovej spirituálnej literatúry, ktoré, ako sama priznáva, vliali svetlo do jej duše, podnecujú jej uvažovanie a inšpirujú ju na ceste životom. Úryvky sú tematicky zoradené do kapitol. Hovoria o posvätnosti stvorenia a stvorení; o ceste mystika, ako žiť a pracovať; o láske, odpúšťaní a prijatí iných; o ťažkostiach, beznádeji a milosti; o modlení a modlitbe, o smrteľnosti a smrti. V prvom rade ide o texty motivujúce človeka zmeniť svoj život k lepšiemu, pričom sa autorka snažila vybrať texty väčšmi spirituálne ako náboženské. V knihe

nájdeme úryvky z *Bible*, z diel kresťanských autorov, ako John Bunyan, František z Assisi alebo Samuel Johnson, ako aj úryvky z *Koránu*, z čínskeho *Tao-te-ťing*, z buddhistického *Dhammapadam* či hinduistickej *Bhagavadgity*. Nechýbajú ani úryvky z diel moderných mysliteľov a teológov, ako William James alebo Paul Tillich. Okrem toho „oprašuje“ diela trochu zabudnutých autorov (napr. Richard Jefferies). Poznámky s informáciami o autoroch úryvkov, o dielach, z ktorých pochádzajú, alebo krátke komentáre v závere knihy dotvárajú tento zaujímavý výber textov, ktorý svojim nadkonfesionálnym charakterom a zameraním na univerzálne otázky a problémy ľudskej existencie, môže nielen v ťažkých chvíľach života oslovit čitateľa. Určite je aj vhodným darčekom k sviatku zamilovaných.

-rg-

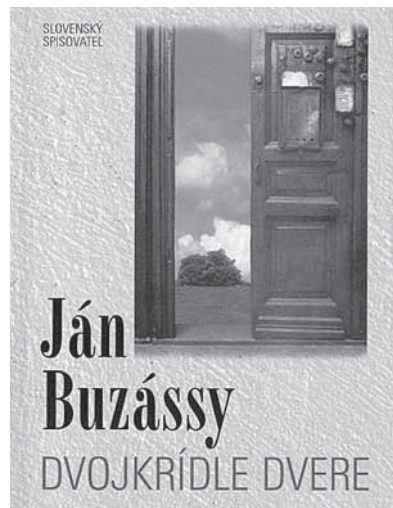
Vydavateľstvo Alfa konti zrušené

Spoločnosť Alfa konti, s. r. o., bola zrušená ku dňu 31. decembru 2006. Dňom 1. januára 2007 vstúpila

spoločnosť Alfa konti, s. r. o., do likvidácie.

Ján Buzássy: Dvojkrídle dvere

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006

Ján Buzássy, spisovateľ staršej generácie, sa po dvoch rokoch od zbierky Zátisie – krátky pôst znovu prezentuje knihou zovretých básnických útvarov, dvojíc štvorverší so striedavým rýmom. Táto suchá poetologická informácia síce úplne nevystihuje skutočný charakter tohto diela, no prezrádza čosi o jeho

podstatných vlastnostiach: o významovej koncentrácii a tvarovej disciplíne; taktiež o vnútornej autorskej tradícii. V závere nachádzame voľnejšie komponovanú a rozsiahlejšiu skladbu rovnomennú s názvom: v tomto zamyslení či kontemplácii, podobne ako v celej knihe, vyslovuje drámu súčasného sveta, skepsu a pesimizmus konfrontovaný s ideálmi úprimnosti, čistoty a absolútna. Robí to so značnou dávkou nepredstieranej básnickej a ľudskej zodpovednosti, všeobecnosti a gnómickejši. Niet sa čo čudovať, veď spisovateľ so sedemdesiatkou na krku ešte neznamená obesenec, práveže zrelý čas nahráva autenticite jeho gesta syntetizujúcej skúsenosti a múdrosti. Buzássy je však od začiatku kultivovaným typom básnika s výrazným sklonom k intelektu, k poznaniu, k filozofii a kultúre. Plocha jeho reflexívnej tvorby má teda prirodzený

vertikálny rozmer v prehlbovaní týchto znakov upriamených na celoživotný tematický koncept: človek a existencia alebo človek a duša, či lepšie, človek a duša? Často býva Buzássy pre čitateľa „naformátovaný“ iba takto. Hoci by už aj toto bohato stačilo pre hodnotnú hodnotovosť jeho tvorby, predsa len sa mi zdá, akoby kríval, teda, že sa nejakto nepíše o expresivite jeho textov. O tom, že vyplývajú zo širokosti spomenutého tematického konceptu, kde sa autor pohybuje suverénne bez nejakého apriórneho výberu vhodných básnických tém a námetov: sú tu básne o smrti, tajomstve, peniazoch aj politike, nájdeme tu zmienky o umení i penzistoch, o speve vtákov aj o blche, o práškoch na spanie aj o bosorky. Tiež sa veľmi nepíše o štylistike týchto básní, zastrešujúcej estetickosť, hovorovosť i odbornosť; ani o tom, ako sa stávajú múdroslovia plnokrvnými a vlastne aj

skutočnými vtedy, keď si abstrakcia navlečie konkrétnu kožu, keď idea má cit, symbol matériu a opačne: „všetko je zároveň, dotyk rúk / má silu objati“. Buzássy stváruje nadosobnú skúsenosť so svojskou spiritualitou ale aj iróniou, hľadá na ňu cez priezory unikajúcich motívov a maličkosť. Čitateľ môže zdieľať vyslovene radosť autora z toho, ako cizelersky skladá túto skúsenosť, ako završuje a nepotrebuje experimentovať, vymýšľať a odhadzovať sa, ale vyjadrením preniknúť a vystihnúť. Buzássy je autorom básnickej noetiky, hľadačom správneho jazyka na vyslovenie nevysloviteľného. Jeho posledná zbierka, ako sa to stáva pri starších etablovaných básnikoch, je uďalostou. Aj tí, čo dávno prekrížovali poéziu, sa pri čítaní tejto môžu biť do prs. Trochu prehánam, ale ako upozorníš (red)bulov, že nielen plechovka nám dáva krídla!?

Radoslav Matejov

Dalimír Stano: Edo je deväť

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006

Dalimír Stano, košický poet strednej generácie alebo Dali, ako sa sám pracovne nazýva, je autor, ktorý vzhľadom pripomína motorkára, s večne živým vetrom v duši, čím predurčuje aj obraz svojej poézie. Básne sú opojené voľnosťou, slobodou človeka, avšak intenzívne citiaceho, vnímavého. Najmä v jeho poslednej zbierke *Edo je deväť*, (pred tým: Vaša esencia, Oxana, Samotka, Kolotoč alfa, Žreb

môjho bytia) narába s krehkou otázkou vnútornej spokojnosti. Básne sú plné odkazov, asociácií, na „Dalího“ osobné skúsenosti, alebo na život ktoréhokoľvek človeka. Jeho pohľad je trojaký. Sú to tri podoby Edo, ktorý prechádza obdobiami troch inšpiračných zdrojov. Edo je maliar, skladateľ a nakoniec básnik. Každý Edov výstup je ukončený príhovorom čísla deväť – to objasňuje a zhrňuje

významové dianie. Zároveň je spojovníkom Edových životov, vnútorného a vonkajšieho. Na prvé prečítanie nás básnik očaruje jednoduchosťou verša, hravosťou poetiky, voľne sa vlniacimi rýmami, ako i estetickou. Jej osobitosť umocňujú ilustrácie, sympaticky nenáročné kresby, línie čísel šesť a deväť. Sprewádzajú nás celou zbierkou natoľko intímne, že počujeme syčať hada hriechu, ktorý

sa v tichosti pomedzi ne plazí a neoddeliteľne tieto dva násobky spája v jin a jang. Zbierka Stanových veršov je teda obrazom našej existencie s dávkou citu, vonkajšej slobody a vnútorného boja. Môžeme v nej nájsť Boha, diabla, hriech, ženu i muža, v bytí i nebytí – môže byť osobnou spovedou každého z nás.

Dominika Pagáčová

Štefan Chrappa: Chudoba Psy Mrzáci

Bratislava, Limerick 2006

Čítajúc verše tohto mladého autora som si neďočk položila otázku, prečo píšu mladí ľudia dnes poéziu? Nie je to otázka banálna ani smiešna, ak si uvedomíme dnešnú hektiku: veršiky letia skôr vo vulgárnych rýmovačkách, reklamách či heslách búrcujúcich k nenávisti a pomste. A ak už poézia, tak čo najbizarnejšia, bez hlavy a päty, bez úcty k slovám a veciam. Už nepotrebuje skutočnú poéziu, veď kto má čas vziať do rúk knihu veršov a krmiť svoju dušu poéziou myšlienok a slova? Štvrtá básnická zbierka (predtým: Útecha, Anjeli nevedia spievať, Na

obojku) mladého básnika (1979) nie je napísaná z pocitu nespokojnosti so svetom a osudom, nehovorí o nešťastnej láske, nesplnených túžbach, nežiada nič, nerúha sa, neplače a nežiali. Napriek tomu má vlastný rukopis: počúva a načúva, nechá dohovoriť, vysvetlí a potom nastupuje jeho verzia. Ale zároveň sú to slová iných, nás všetkých, ktorí aj cez prizmu jeho pocitov vyjadrujeme svoj svetobôl i radosť z jednoduchých vecí, odpor k neludskosti či banalitu našich trápení. Pozerá sa na svet očami nás – zreých skeptikov, píše o ľuďoch, ktorí sú na dne a zdieľa s nimi ich

smútok: „Čo odpovedať na otázku, / či hviezdy plynú / a či stoja, / keď nikto z nás už roky / nelietal. // Tak dlho sme nehladeli / na hviezdy...“ Poézia Štefana Chrappa vyvracia teóriu, že človek si musí niečo odžiť, aby mohol sumarizovať, niečo zmysluplne okomentovať, vyvodit' všeobecne platné závery. Chrappa je akoby nad vecou, a z tej svojej nenadnesenej výšky, láskavou iróniou, blahosklonným posmeškom, ale nohami pevne v rodnej zemi, spríada verše o témach súčasnosti a o sebe. Hoci sú básne zahalené clonou pesimizmu a sarkazmu, dokonca

sebairónie, treba sa opýtať: čo iné človeka dokáže vyburcovať? A Chrappa je šťastný pesimista – pocit surovej skutočnosti ho núti bojovať s negatívnymi prejavmi sveta; a preto je možné v jeho poézii nájsť medzi riadkami optimizmus, ktorý ho vyzývuje a dáva pocit „nezbytočnosti“ jeho samého, ale aj jeho poézie: „V útlom detstve, / som vyslovil prvé: mama. / Jediné slovo s kusom poézie. / Ostatné sú len básne, / kamene.“ Kamene, ale triafajú presne, vraví kritik, hoci básnikom nie je.

Alica Kulihová

STAV SÚŤAŽE O KNIHU ROKA 2006

k 8. 2. 2006

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. J. Balco: Diabla trofej – Regent	75
2. D. Dušek: Zima na ruky – Vydavateľstvo Slovart	69
3. R. Lichnerová: Anna Regina – Q 111	29
4. D. Dragulová-Faktorová: Maxík a kamaráti – Daxe	27
5. M. Monošová: Anglické prebúdzania – Petrus	22

DEBUT ROKA

1. P. Moskaľ: Cestopis – Slovenský spisovateľ	95
2. J. Ciger: Výbuch – Knižné centrum	73
3. E. Hidvéghyová-Yung: Prasestre – VSSS	29
4. Knižka pre radosť – SPN – Mladé letá	20
5. J. Repovská: Do roka a do dňa – Ikar	15

YDAVATEĽSTVO ROKA

1. Slovenský spisovateľ	95
2. Vydavateľstvo Slovart	76
3. Knižné centrum	52
4. Ikar	41
5. Aspekt	29

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2006

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

(autor, názov, vydavateľstvo)

2. Za debut roka navrhujem:

(autor, názov, vydavateľstvo)

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa:

(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2006 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSC a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2006. Uzávierka ankety je 28.februára 2007.

BIBLOGLOSÁR

Amy Welborn
DEKÓDOVANÝ DA VINCI
Bratislava, Lúč 2006
Preklad Michal Čierny

Najprv úspešne zakódovaný a teraz odkódovaný, ale spravodlivosť má predsa v rukách dve misky, tak prečo nie? Argumentačne presvedčivý text obhaja kresťanstvo a odpovedá na časté otázky o Brownovom románe, o jeho vzťahu k faktom, k histórii, teológii, teda aj o omyloch a nejasnostiach. Dnes ťažko deliť zrnko od pliev, ale inak platí, že beletria je o fikcii, literatúra faktu je o faktoch – miešanie, ktoré spochybňuje základy kresťanstva a Ježiša Krista však mnohých vyprovokuje predsa len deliť! Autorka má sympatický vecný prejav, nie je nabrúsená, navyše prizná, že *Da Vinciho kód* bol pozitívny v tom, že „vyvolal obrovský záujem o podstatné veci“. Ale, myslím, na podstatné veci sme asi nedorástli, keď sa na nich nevieme zhodnúť. Meno Da Vinci má blízko k slovu vinica a tá je zasa symbolicky spätá s Ježišom – je to fakt alebo fikcia?

Marian Gúčík a kol.
VÝKLADOVÝ SLOVNÍK
Cestovný ruch, hotelierstvo,
pohostinstvo
Bratislava, SPN – Mladé letá
2006

Slovník s vyše tisícovou abecedne zoradených hesiel okrem slovenčiny v troch jazykoch (anglický, francúzsky, nemecký) z oblasti, ktorá doslova hýbe svetom. A peňaženkou, ale o tom inokedy. Je to základná príručka ustálených termínov použiteľná v školách, v odbornom styku a v praxi. Odzrkadľuje množstvo odborov a ako stojí v úvode, má teda multidisciplinárny charakter. Nájdete tu heslo colná kontrola, ale aj folklór, konvektomat, runda, varieté alebo zlava. Hľa, globalizácia...

-mat-

Kat Martinová
NEVESTIN NÁHRDELNÍK
Bratislava, Ikar 2006
Preklad Katarína
Bukovenová

Odpustite, ale nedá mi neodpísať text z prebalu: „Aby ochránila sestru pred barónom Harwoodom, ich smilným otčimom, Victoria Whitingová ukradne náhrdelník z rodinného dedičstva. Verí, že jej prinesie veľké šťastie, alebo naopak – vzenie ju do tragédie... V obave, že ich barón nájde, Victoria vystupuje ako Tory Templová a zamestná sa ako slúžka v domácnosti pekného Cordella Eastona, škandalózneho grófa z Brantu. Cord, túžiaci po milenke, sa zahľadí do Tory, ktorej dôvtip a intelekt ho fascinuje... musí sa rozhodnúť: ožení sa s Tory a bude ju chrániť, alebo zaprie svoje srdce?“ Každý etablovaný čitateľ už isto vie, o čom kniha je a komu je určená. Proti gustu žiadny dišputát, komu *Nevestin náhrdelník*, komu *Dumasov Kráľovnin náhrdelník* a komu *premysľavá židovská Tóra*...

-msch-

Marian Jaslovský: Collegium musicum

Ďalšia z monografií na hudobnú tému z pera Mariana Jaslovského sa venuje skupine Collegium musicum, jej histórii, hviezdny časom i najznámejším protagonistom a ich vzájomným vzťahom v kapele.

Na prvé stretnutie s Collegiom asi nikto z nás nezabudne. Toto nie je skupina, ktorá by sa votrela do nášho života s intelektuálnou, trochu odťažitou delikátnosťou Deža Ursinyho alebo s jednoduchou bezprostrednosťou večného kamaráta Pavla Hammela. Collegium – to bola VEC. Neskrótaná, slobodná a nekonečne charizmatická. Marián Varga za organom bol Paganini našej generácie, jediný tuzemský rockový idol. Tajuplný, divoký, opradený fámami. Vzrušujúci. Bol to človek, ktorý akoby prišiel do nášho malého štátu za železnou oponou z krajiny, kde sa rock môže hrať slobodne,

kde sa hviezdy môžu správať, ako chcú a kde úvodníky v hudobných časopisoch nemusia byť o festivaloch politických odrhovačiek. Varga bol živou revoltou proti tesilovému a dederónovému socializmu, s jeho hudbou sme dýchali priestor. A pritom bol na dohľad, býval tu, na Šmeralovej. Doteraz si pamätám ten elektrizujúci pocit, keď som vyberal prvú platňu dvojalbumu Konvergenca a starostlivo ju kládol na tanier hi-fi gramofónu mojej tety. Pamätám si aj opojnú vôňu vinylu a obalu. Varga bol náš Boh. Ak sme Vargu v tom čase zahliadli v meste, roztriasli sa nám kolena. Koncert Collegia musica bolo prvé vystúpenie rockovej skupiny, ktoré som v živote videl. Vypredaná sála PKO burácala a ja mám zimomriavky ešte dnes, keď si na to spomeniem.

Marian Jaslovský

Prvá Vargova skladba pre Collegium bola *Ulica plná plášťov do dažda*. Podľa Vargu vznikla v období, keď sa Collegium mohlo hneď na začiatku rozpadnúť, pretože ešte nemalo jasný smer. S Hájkom sedeli v skúšobni a Varga začal zo zúfalstva hrať motív. Hájek povedal, že to je dobré a mohli by sa od toho odpichnúť. Z vďačnosti za dôležité povzbudenie bol potom uvedený ako spoluautor skladby.

Dušan Hájek: „V tom čase som bol veľkým fanúšikom Blood, Sweat & Tears a podobných kapiel. Marián jazz nemal rád a Fedor tiež ani náhodou nie, tie jeho dixielandy prišli až neskôr. V tejto téme bol náznak niečoho takého, ako *Blues Part II.* z druhého albumu Blood, Sweat & Tears. Takže som sa hneď chytil a povedal Mariánovi, že to musíme urobiť.“

Potom to už išlo. Nasledovali *Hommage à J. S. Bach* a *Concerto in D, If You Want To Fall* a *Strange Theme*. Koncertný program bol navrhovaný rýchlo, nevyskytovali sa žiadne problémy s krátkosťou času. Skladby väčšinou vznikali v skúšobni. To sa týkalo celého obdobia Collegia.

Dušan Hájek: „Jamovaním vznikali nosné body skladieb. Niečo sa jedného dňa objavilo, druhý deň sa to zopakovalo, chytili sme sa toho a už bol pevný blok. Takto sa skladby obrusovali aj na koncertoch. Koncerty boli skvelé a určite nie je vrcholom to, čo je zaznamenané na platniach.“

Concerto In D podľa Haydna bol veľký hit a táto úprava prispela k tomu, že Collegium musicum začalo byť známe ako „bigbitová kapela, ktorá hrá úpravy klasiky“.

Marián Varga: „Jednoducho mi vtedy nič nenapadlo, tak som si zobral Haydnovu tému. Ale koľko je tam z Haydna a koľko zo mňa? Ľudia si myslia, že počúvajú Haydna a cítia sa akosi povznesení. Poskytujem im ilúziu, nijakého Haydna nepočúvajú. Áno, bola to čisto potreba materiálu a jeho výber bol absolútne náhodný.“

„Z celej pôvodnej symfónie zvýšilo iba niekoľko desiatok taktov, a ešte poprehadzovaných. Všetko to bola improvizácia postavená na sérii ostínatých so záchytnými bodmi. Postupne som prichádzal na to, ako hrať čoraz nezávislejšie od predlohy, ako zaobchádzať s materiálom úplne podľa svojho. Vlastne som si zvykol ani sa nedívať do nôt, radšej si len spomínať. A ako je známe, kto spomína, ten klame.“

Hviezda vzplanula v marci 1970. Skupina, aká nemala na Slovensku páru, začala koncertovať. Predpremiéra sa konala na bratislavskej výstave fotografií Smeny, premiéra o niekoľko dní, 17. marca, v slávnom V-klube a návštevníkom spôsobila šok. Veľko bolo vypredané.

O generáciu starší kritik Josef Kotek si na prvé stretnutie s kapelou pamätá takto:

„V souznějícím prostředí Vysokoškolského klubu v Bratislavě tehdy umělecké nanebevstoupení beatu šokovalo, vzrušovalo, nabízelo vyhlídku nepřeborných perspektiv a nadto u mne (poprvé a naposled) vyvolalo blaživý, takřka snový pocit nadzemské pohody, kýženého, totálního ponoření se' do hudby celým povrchem těla, membránovitého spoluzvonnání s ní – tedy ony psychofyziologické účinky beatové hudby, o kterých jsem do té doby pouze četl.“

Úspech bol prekvapivý aj pre samých protagonistov.

Fedor Frešo: „Išli sme do toho s tým, že to musí byť bomba. Neomylné sme o sebe tvrdili, že sme výborní. Každý mal v sebe červíčka pochybností, no nechal ho znáť. Podpora zo strany publika sa prejavila veľmi rýchlo, hneď začalo okolo toho veľké haló. Nieкто poslal do Prahy Černému alebo Žalčíkovi pásku zo skúšky, že máme takú kapelu, a tí hneď po nej skočili. Boli sme hrať a prvé koncerty – ani už neviem, kde bol prvý – boli úspešné. Išli sme do Budějovic na Jazzuniverziádu [19. 3. 1970, pozn. aut.], tam sme mali konkurenciu v Progress Organisation a ešte tam boli O.P.D. Society zo Zvolena. Prišli sme tam, zahrali to svoje a vyhrali, čo bolo fajn, ale viem,

že viac znamenalo uznanie smotánkovitejšej spoločnosti vo Věčku niekedy počas Lýry. Dokonca sa tam objavil aj môj tatko. Spomínam si, že tam bol Milan Lasica a všelijakí... celebrity. A naraz začali všetci rozprávať, aká sme my fasa kapela.“

Dušan Hájek: „Jazzuniverziáda bola senzácia. V porote sedel vibrafonista a skladateľ Karel Velebný, známy cimrmanológ a recesista. Pri hodnotení sa vyjadril, že v našej hudbe je cítiť tisícročný útlak Slovákov. Správy o nás sa šírili rýchlo...“

Marián Varga: „Samého ma to prekvapilo. Vôbec som to nečakal. Bol som zamestnaný ako dramaturg, plat som mal, tak som si povedal, že keď budeme mať jeden koncert mesačne, bude dobre. Tušili sme, že to bude dobrá kapela, ale že to bude mať až takýto ohlas, aj na videiku, som nepredpokladal.“

Dušan Hájek: „Iste že sme cítili, že robíme niečo, čo tu dovtedy nebolo, a že aj kvalitatívne to je inde. Rýchlo sme sa vyhrali tak, že to bolo na tie časy technicky vyspelé, viac ako bolo zvykom. Ale že by sme si mysleli, že meníme dejiny, tak to asi nie. No keď vidím, čo všetko fičí dnes, je pre mňa neuveriteľné, že sme boli takí populárni.“

Ďalším míľnikom v histórii Collegia bolo prvé pražské vystúpenie v máji. Vypredaný Rádiopalác bol na vystúpenie novej slovenskej hviezdy dokonale pripravený. Jediný Varga bol pre Čechov, ktorí boli zvyknutí na odlišnú hudbu, ohromujúci. Varga dokonca hral na dvoch organoch, Collegium prechádzalo k novému zriaďovateľovi, ktorým bol V-klub, a ten Vargovi kúpil nový Hammond, takže v tom čase mal organy dva. Podľa jeho slovo to nebola samoučelná frajerina, každý mal iný zvuk.

Dušan Hájek: „Rádiopalác bol prelomový koncert, potom sa to spustilo. Trochu sa o nás bili manažéri, vyhral Michal Zelenka, toho času manžel Petry Janů. Bol našim českým manažérom, na Slovensku nás zastupoval Vaškovič. Zelenka nás predával aj do Poľska, vtedy bola taká móda, že v kinách pred veľkými filmami boli koncerty skupín, aj českých.“

Denník Fedora Freša, záver

O prvých vystúpeniach Collegia sa samozrejme zmieňuje vo svojom denníku aj **Fedor Frešo**. Napísal toto:

Prvý verejný koncert bol na otvorení nejakej výstavy fotografií Smeny, vlastne šlo o 2 skladby plus jam session. Bolo tam asi 20 divákov, takže sa vlastne o koncerte nedalo hovoriť. Premiéra bola 18. marca 1970 vo Věčku, po *Meditating Four*. Hrali dobre, ale my sme ich skutočne rozniesli na kopytách. Ospalé publikum sa o polnoci zmohlo dokonca na ovácie, čo vo Věčku nie je každodenný jav. Bol to veľký úspech, čo nám trochu zdvihlo náladu. Gratuloval nám kde-кто, niektorí, ako Bachleđa a Antalová, boli úplne unesení. To bolo presne to, čo sme potrebovali. Nehrali sme síce najlepšie, ako sa dá, ja som namiesto textu len čosi habkal, ale to až tak nevadilo, hlavne že sa začalo o nás výdatne hovoriť ako o výbornej skupine. Ukázalo sa, že náš systém je predsa len dobrý, a máme na čom stavať. Hneď na druhý deň sa uskutočnila cesta do Českých Budějovic, kde sme ako kapela V-klubu išli na beatovú časť Jazzuniverziády urobiť nejakú šou, prípadne to vyhrať, ak by sa dalo. Nebolo nám všetko jedno, lebo tam išli súťažiť aj Progress Organisation, čo sa dá označiť za dobrú konkurenciu.

Na druhý deň po príchode a obligátnych zmätkoch sme nastúpili, odsúťažili a odsúťažili tri veci, aby sme sa večer dozvedeli od Žalčíka a ja od Konráda, že sme vyhrali, a Marián ešte k tomu dostal pohár za najlepší instrumentálny výkon. Tak sme večer nastúpili na záverečný beatový koncert. Bola to veľiká šou, hrali sme výborne, obecnosť bolo úplne posraté, mali sme fantastický úspech a stali sme sa kráľmi. Len, bohužiaľ, na druhý večer na záverečnom gala sa nám už v druhej sále nepodarilo urobiť také haló, lebo sme hrali úplne posledný po 10 skupinách asi o jednej v noci, a to bolo na unavené publikum trochu moc.

Navyše sme hrali blbo aj my, a tak zbytočný trapas. Aspoň sme sa ten večer betálne opili v miestnom V-klube.

Vracali sme sa domov s dvoma pohármi, čo je úspech. Pobili sme Prrogresov, a to sa hneď každému nepodarí. Trochu sme potom cvičili, urobili sme Duškovu vec, čosi sme poprerábali a nastúpili na druhý koncert po nejakej rakúskej skupine, už na nový organ a Leslie. Tam bolo publikum viac na tanec, a tak bolo kapánek chladné, okrem toho zase bolo neskoro. Tak sme si aspoň mohli včas uvedomiť, že pre tancifikačné publikum naše produkcie zrovna moc dobré nie sú.

Kvôli škole zatiaľ nebudeme hrať v Blave do leta, ale to nevadí. Budeme skúšať, aby sme mali aspoň dve hodiny čistého času muziky a sem-tam pôjdeme na nejaký koncertík rozdávať umenie v mestečkách a dedinôčkach.

Úryvky z rukopisu knihy, ktorá v marci vyjde vo Vydavateľstve Slovart.

Textár Kamil Peteraj, jeden z najvýznamnejších Vargových spolupracovníkov, spomína, že v bahémskej rodine Vargovcov sa dal zabudnutý vianočný stromček nájsť aj v júli. Marián bol od detstva samorast, z ktorého by iní ako liberálni rodičia zošediveli – alebo by ho uhniatili tak, že by sa nestal tým Vargom. Ťažko dnes uveriť, že vtedy športoval – chodil na box, aby sa ubránil agresívnym chuligánom z ulice.

Marián Varga: „Moje športové aktivity nikdy neprekročili hranicu chlapčenských hier. Vyrastal som na Tehelnom poli, čo bola vtedy periféria Bratislavy. No a k periférii zákonite patria grázli. A v takejto partii som sa pohyboval aj ja a chcel som sa im vo všetkom vyrovnáť. Aj keď vtedy bolo samozrejme, že sa chodilo do hudobnej a skoro v každej rodine mali klavír, v istom období som sa stal terčom posmeškov od týchto mojich kamarátov: ‚Aha, ide dirigent!‘ A tak som urobil rázne opatrenie a prihlásil som sa na box. Rodinná rada mi to okamžite zatrhla, ale potom ma tam každý z nich potajomky púšťal. Na boxe sme najprv mlátili do hrušky a keď tréning skončil, pokračovali sme vonku holými päsťami a vybavovali si účty. To bol jediný druh ‚športu‘, ktorému som sa aktívne venoval. No a potom sme robili preteky vo vytrvalostnom behu okolo našich činžiakov. V tom som bol fakt dobrý.“

Podľa svojich vlastných slov prebehol 10 kilometrov za 37 sekúnd. V šiestej triede však začal fajčiť, v siedmej už fajčil pravidelne a v ôsmej už aj doma pred rodičmi, takže šport bol passé. Okrem budúceho bohéma sa však vo Vargovi zrodil aj intelektuál. Stará mama ho naučila čítať ešte v predškolskom veku. Po rokoch spomínal na zaujímavý výber kníh, ktoré hltal – žiadne rozprávky, žiadne verneovky a mayovky. Vyrastal na „naozajstnej“ literatúre – tak, ako na hodinách klavíra (ktorý ho predsa len lákal zo všetkého najviac) hral od začiatku „vážnu“ klavírnu literatúru a ignoroval *Pre Elišku* a podobné školské gýče.

Marián Varga je bohém, Bohom obdarený hudobník a intelektuál. Taký bol aj v detstve a bez liberálnej rodiny by sa sotva takým stal. Jeho detské roky vskutku nie sú tuctové.

Narodil sa 29. januára 1947. Prvých sedem rokov býval s rodičmi v Skalici. Otec bol stavebný inžinier, matka učiteľka matematiky. Mal o tri roky mladšiu sestru Zuzanu. Možno najdôležitejším členom rodiny bol pre neho strýko, MUDr. Alojz Winkler, familiárne zvaný Ali. Ten pravidelne zasahoval do jeho života ako deus ex machina.

Marián Varga: „Keď som ako malý chlapec býval s rodičmi v Skalici, strýko k nám zvykol dosť často cestovať z Bratislavy na neďaleko. Nemožno som sa ho dočkať. Zakaždým som dychtivo vyzeral, až sa jeho auto objaví za vrátami. Strýko totiž kvôli mne prenechal rodičom klavír, aby som si na ňom mohol pokusne hrať a vždy so mnou radostne muzicíroval. Zapreludoval mi niečo ľahšie, napokon sám už vyšiel od čias svojich štúdií trochu z cviku. Ja som si to vždy zapamätal a hral to potom po ňom len tak zo vzduchu, bez nôt, asi trošičku podľa svojho. Bol som do hudby hádam už od narodenia úplne zbláznený. Ešte som ani nedomyslel na klávesnicu, a už som sa pokúšal brnkať. Potom som sa s rodičom stratil pri dychovke, utiekol som kvôli hudbe s cirkusantmi...“ (Malý Marián sa zatúlal s cirkusantmi až za riekou Moravu a pol dňa bol nezvestný aj so psom.)

Nganga

Marek Vadas: *Liečiteľ*, Levice, K. K. Bagala (L.C.A. Publishers Group) 2006

„Marek Vadas je fajn človek a veľmi nadaný autor. Mám rád aj jeho tandemové písanie s Emanom Erdélyim, ale to, aký je kto autor, môže ukázať, až keď predstúpi pred čitateľa úplne sám, obnažený zoči-voči.“ (Peter Pišťanek, z obalu knihy). Pišťanek dobre vie, o čom v predchádzajúcich riadkoch píše: takisto si vyskúšal tandemové písanie a zbierka próz, ktorú vydal spolu s Dušanom Taragelom (Sekerou & nožom), sa veru nedala za Rivers of Babylon zahanbiť. Aj ja mám rada Vadasove knihy, menej však tie, ktoré Marek Vadas napísal spolu s Emanom Erdélyim. Hoci na U(u)iverzite (1996) som sa čiastočne bavila a dodnes si cením demýtizáciu akademického prostredia v nej;

Diabol pod čapicou (2002) sa mi už nezdal vtipný a pochybujem, že nenudil aj policajtov... Viac ako tandemová recesia mi vyhovuje Vadasov zmysel pre čierny humor či iróniu a jeho fragmentárne príbehy s prvkami absurdity, surreality a iracionality, s často šokujúcou alebo otvorenou pointou. Od čias Vadasovho debutu *Malý román* (1994) cez zbierku próz *Prečo sa smrťka smeje* (2003) až po jeho nateraz poslednú knihu *Liečiteľ* sa potvrdzuje produktivnosť a inakosť samostatného písania autora v kontexte súčasnej slovenskej prózy. Vadas vie – na rozdiel od spomínaného Pišťanka, ktorý síce dokáže napísať holú vetu, ale zároveň potrebuje množstvo strán – vytvoriť dobre premyslený krátky text, minimalizovať príbeh. Často vytvára bizarné, snové situácie alebo nachádza absurditu vo svete okolo nás. Prítom však nedeformuje realitu, skôr – ako kedysi surrealisti – objavuje jej iné, skryté vrstvy. *Liečiteľ* sa v danom zmysle poetologicky natoľko nelíši od predchádzajúcich textov autora, ako sa nám to môže javiť po prvom čítaní. Zdá sa mi, že Vadas vlastne pokračuje v línii tých najlepších próz zo zbierky *Prečo sa smrťka smeje* (napríklad *Poctivá robota*, ktorú pripomína, no i presahuje text *Kto sa tam mláti?*). Postavy zo zbierky poviedok *Liečiteľ* sa pohybujú v inom prostredí, v ktorom je „normálne“, že smrť sedí v kúte krčmy a čaká na svoju obeť, duchovia komunikujú so živými, mŕtvym sa nosí dobré palmové víno a zomretý otec čaká týždeň na svojho najstaršieho syna. Ide o priestorovo vzdialený, aj preto iný svet,

v ktorom rastú banánovníky, pomarančovníky, palmy, no ďalekú Afriku evokujú tiež hlinené chalupy, polička s maniokom, tanec makossa, najlepšia ryba kangu, jedlo fufu, čarovanie žien, mastičkári či liečiteľ nganga. Hoci sa posúvame v priestore, žijeme v podobnom čase ako títo hrdinovia, ktorí takisto pijú guinness, cestujú autobusom alebo taxíkom a niektoré dievčatá tu nosia minišaty. Prelínanie slov z cudzieho jazyka a substandardu svedčí o pohľade zvonku, no exotickú krajinu nám Vadas približuje s veľkou empatiou. Na druhej strane ju neidealizuje ani nemýtizuje – krčmy a bary sú špinavé, garáž je plesnivá, z kútov vybehnú potkany, dievča má brucho plné hlist (jeden z najnaturalistickejších opisov v slovenskej próze vôbec), obloha je sivá a srdeč-

nosť ľudí je sproblematickejšia: „V našom mestečku bývajú tí najsrdečnejší ľudia na svete. Cestou do práce ráno hocikedy na chodníku natrafíte na dokrvavené mŕtve telo, pamiatku na nepokojnú noc, keď zlý duch Imbu – Našepkávač vošiel komusi do hlavy.“ (s. 77). Priamy rozprávač vystupuje ako jedna z postáv, príbeh prežíva alebo prežil a hovorí o ňom preto veľmi sugestívne: „Skutočne to chcete počuť? Najprv mi však nalejte z toho fajnového palmového vína. Potom vám poviem ten najčudnejší príbeh, aký sa za môjho dlhého života stal.“ (s. 107). Narácia miestami pripomína ústnu slovesnosť i rozprávky, avšak bez jednoznačného členenia postáv na dobré a zlé a modelového happyendu. Naopak, autorský rozprávač pozoruje tento zvláštny, napriek všetkej biede očarujúci svet – výsledkom sú buď lyrizujúce postrehy (*Lietajúce ženy*), alebo texty s tendenciou ku gnómickosti (napr. *Ako vznikla smrť*). Marek Vadas sa, obrazne povedané, našiel vo fiktívnom svete, ktorom sa stierajú hranice medzi snom a realitou, mágiou a skutočnosťou, životom a smrťou. V takejto narácii sa nájde aj čitateľ, ktorého neprekvapí premena muža na ženu (próza *Zúfalo krásny život* má síce podobný námet ako Pankovčinov text *Chlap, ktorý otehotnel* z knihy Marakáš, no jej modalita je diametrálne odlišná, „väčnejšia“); zaujme levia žena, ktorá sa nebojí vysiť z rany hadí jed či chlapec z knihy. Ja osobne som sa v magických príbehoch *Liečiteľa* našla a veľmi rada sa v nich znovu stratím.

Marta Součková

Písmenkovanie o Zákolí

Jozef Špaček: *Niečo o abecede*, Skalica, ART PLUS 2006

V poradí piatej prozaickej knihe autora nájdeme desať poviedok. Príbehy sa odohrávajú v reáliách Zákolia, konkrétnejšie na miestnom gymnáziu. Domnievam sa, že môže ísť o Skalicu, ktorá je autorovým rodom. Práve tomuto prostrediu sa zdôveruje a čerpá z neho tvorivý materiál. Dozvedáme sa, že vinohradníci, učí, prezrádza, že má aj autorské ambície a naplňa ich. Svojím zrakom preniká do prostredia nie ako jeho súčasť, ale ako jeho pozorovateľ. Dôverne pozná akademické prostredie (učiteľstvo je autorovou profesiou), všimá si drobné odchýlky i profesijné deformácie učiteľov, sleduje predovšetkým vnútorné prežívanie protagonistov. Príbehy stavia do humornej polohy, dejové línie sú jednoduché: v dianí je všeličo naznačené, niečo zas zviditeľnené. Pod nánosom opisnosti sa neraz stráca autorov zámer vytvoriť niečo pútavé, s nádychom tajomna, grotesky, absurdity a parodizácie. Jeho snaha tvarovať príbeh je silná. V určitých pasážach intelektuálci. Využíva siahodlhé vety, v ktorých je prebytok duchaplnosti. Pôsobia digresne a málo dynamicky. Zbytočná opisnosť a verbalizovanie však pohlcuje a dusí príbeh. Dej a situácie stačí iba načrtnúť a ostatné nechať čitateľovej fantázii. Autor vie byť aj vtipný, nečakanými pointami ukončuje príbehy. Väčšine poviedok však chýba razancia, keďže ide o príbehy, často s otvoreným koncom. Autorovi by snád svedčal publicistický štýl. Kniha viac napovie čitateľom, ktorí obľubujú

mystifikáciu reálneho a všedného dňa. Špaček ako autor kombinuje fantazijnosť a mystickosť s prvkami realizmu. Po línii realizmu sa objavujú aj črty psychológie a histórie. V porovnaní s ostatnými prózami v knihe trochu paradoxne vyznieva poviedka *Odklonený*. V zrelom veku sa pokúša aj o invencie, ktoré nie sú presvedčivé, vyznievajú prvoplánovo a neimidžovo. Špaček sa v nej pokúsil o experimentovanie s vlastným štýlom a jazykom. Mierne pritvrdil, používa iný slovník, ale je to iba pokus o invenciu. Nevyznievajú „cool“. Poviedka *Rudolfov list* je úprimná spomienka na Rudolfa Slobodu. V próze *Zlodej času* reaguje na pomery po roku 1989 a na svoje účinkovanie v literárnom periodiku, z ktorého odišiel znechutený a dobrovoľne. Medzi najvydarenejšie poviedky patrí záverečný príbeh *Niečo z abecedy*. Ide o príbeh Viliama Lajsňa, ktorý sa pohybuje v literárnom prostredí. Lajsňova optika toto prostredie mierne ironizuje, ironizuje aj samého seba, vo svojej existencii. Autor časť príbehu venoval matkiným spomienkam na ľudí vo vojnovom Zákolí. Časť je reflexiou opäť na literárne dianie počas Lajsňovej minulosti a prítomnosti. Kúsok po kúsok sa prediera životom. Príbeh uzatvára jeho presvedčenie o tom, že všetko by malo byť a bude inak. Autor má vo svojom regióne akiste svojich priaznivcov, ktorí si nájdu aj túto knižku. Jej čaro spočíva v hľadaní už spomínanej mystickosti a mystifikácie praobyčajnosti.

Lucia Blažeková

CITUJEME ...

„V čase, keď cesta rýchlika Bratislava – Moskva trvala tri dni, Plávkov syn Ivan sa vybral do ruskej metropoly na štúdiá. Odprevadiť na železničnú stanicu ho išiel otec. Keď synovi zamával, zbehol kúsok od domu, do klubu, zapíť veľký žiaľ. Na tretí deň syn zavola domov, aby zvestoval najbližším, že šťastne do Moskvy dorazil. Keď sa vyrozprával matke, pýtal si otca. Nedostal ho.

– Ale keď on sa ešte nevrátil, – vysvetlovala matka.
– Odkiaľ sa nevrátil?
– Zo stanice, čo ťa bol odprevadiť.

Nuž, veľké bývali žiale otcov nad odchodom svojich synov.“

Pavol Hudík: *Môj rozhlas*
Bratislava, Jamex 2006

Portrét esejistu – obraz doby

Osemdesiat Jozefovi Bžochovi
Bratislava, Petit Press 2006

Šťastný to muž, ktorý sa dožije osemdesiatky a jeho dve deti – Jana Bžochová-Wild a Adam Bžoch – v úlohe zostavovateľov spolu s osemdesiatkou priateľov z týchto najroznejších končín a najrozmanitejších osudov dajú dohromady višň v podobe nevelkej, utešenej knižky, no veľkého a múdreho čítania. Je to knižka o Jozefovi Bžochovi, no aj o dobe, ktorú svojou kritickou aktivitou spoluutváral. Bolo by na osoh aspoň úchytom citovať slová Vilikovského i Feldeka, Turčányho i Vereša, Štraussa i Prokešovej, Marenčina i Petrika, Zajaca i Lasicu, no aj tých, ktorých Bžoch stretol cestami-nectami života. Ale koho prv? Vraj kritik je osamelý, no o Bžochovi to neplatí. Lebo rokmi sa okruh jeho priateľov len rozširoval. Azda aj preto, že – obmieňajúc slová Stanislavského – nemiloval a nemiluje seba

v literatúre, ale literatúru v sebe. O Bžochovi platilo a platí, že ctí, objavuje a obhajuje hodnoty. To mu zabezpečuje po celé desaťročia kredit u čitateľov. Je známe, s akým pochopením sa vedel a vie ako jeden z mála dotknúť poézie a povedať o nej slovo pozorného a uvážlivého znalca. Kdesi v pozadí jeho celoživotného kritického diela je obraz múdreho F. X. Šaldu s jeho krédom – kritika pátosom a inšpiráciou. Je pozoruhodné, koľko myšlienok vie vysloviť osemdesiatka autorov na nevelkej ploche, keď sa ocitne zoči-voči osemdesiatnikovi. Pavel Vilikovský naznačil Bžochovu umeleckú vnímavosť, keď v českom preklade citoval z Nietzscheho Zarathustru: „*Odhadovati cenu, to jest tvořiti...*“ Čo si môže kritik želať viac, keď sa dožije osemdesiatky a zostane tým, čím vždy bol?

Ladislav Lajcha

Keď je realita nudná

Fantázia 2006. Antológia fantastických poviedok
Šaľa, Fantázia 2006

Vedecko-fantastická literatúra a fantasy nám umožňujú vytvárať a spoznávať svety, v ktorých sa môžeme vymknúť zákonom prírody alebo tomu, čo považujeme za možné. Iste nie sú mainstreamom, a ani si nenárokujú záujem väčšiny čitateľov, či dokonca nejakú mimoriadnu intelektuálnu hĺbku (hoci medzi nimi možno nájsť aj také), stávajú sa však, alebo možno už sa aj stali súčasťou našej každodennej kultúry bez toho, aby sme si to zvlášť uvedomovali. Čaru fantastiky podľahli aj zostavovatelia a autori poviedok antológie *Fantázia 2006*, ktorá vzišla zo súťaže Cena Fantázie organizovanej v minulom roku. Na súťaži sa zúčastnili staré tváre fantastiky, no tiež nováčikovia, a niektorí príjemne prekvapili. Najvýraznejším prekvapením bola Monika Michalovová. Originálny nápad a výborne rozvinutá zápleтка o darcovi spomienok jej priniesli prvú cenu. Poviedka *Bentonov svet* už skúseného autora Daniela Klimeka, ktorý sa umiestnil na druhom mieste, je vskutku majstrovsky napísaným dielkom. Myslím, že obe poviedky sú rozhodne obohatením slovenskej fantastiky!

Z 52 poviedok prihlásených do súťaže (čo je nepochybne úctyhodný počet), sa ich do zborníka dostalo jedenásť. Okrem dvoch spomínaných výhercov je to romanticky ladený horor Zuzany Gajdošovej; poviedka Jany Cvíkovéj o vražedných fialových mužíkoch; vtipný príbeh Sone Lantajovej o superhrdinovi, ktorý svojsky rieši ekonomickú situáciu vo svete rozprávok; psychologická poviedka Zusky Minichovej o stredne veľkom modrom vtákoví; príbeh o hone na čarodajnicu od Brynn Absolon; melodramatický príbeh zamilovania a rozčarovania Michala Jedináka; poviedka o nelineárnom cestovaní v priestore Scarlett Rauschgoldovej, víťazky minuloročnej Ceny Fantázie; a nakoniec dobrodružný a tak trochu „uletený“ príbeh Miloša Ferka, ktorý je tiež autorom eseje o histórii fantastiky v závere knihy. V knižnej podobe vychádzajú poviedky po prvýkrát v histórii tejto ceny. A hoci možno nie sú všetky v antológii až také fantastické, sú dostatočne fantastické nato, aby sa čitateľa nenudili.

Róbert Gáfrík

NA NOŽI

Samuel Salay: *Malé divadelné portréty*
B. m., VI. nákl. 2006

Autor, ako priznáva v úvode, je kulisárom. Jeho zbierka príležitostných básní, ód na hercov, herecké umenie a divadlo čakala 15 rokov na svoju premiéru. Je to v malebne viazaných veršoch, zamýšľaných sonetoch, zabalený výkrik nadšenia, výbuch citu i pietny šepot, vzbĺk vášne, ba až extázy tematizujúcej vlastné zážitky pri stretnutiach s hercami a v práci. Taká báseň *Schódza*, vynikajúca životná momentka z celoročnej schódze o 14.00, ktorá vrcholí sporom Lojza s Janom, lebo Lojzo mu počas prejavu inžiniera Gejmovského kopne pod stolom do galoší. Alebo opus *Vidlicové kľúče* – vtipný pracovný obrázok s prítlmenou morálnou dilemou zapríčinenou Antonom Mrvečkom, alebo rozkošná záverečná básnická dvojka, trochu mimo oblga: *Oltárny obrus Jána Pavla II. a Václav Havel – k príhovoru prezidenta*. No predtým salva sonetov zoradených abecedne podľa mien, tu Dušan Blaškovič, tam Maroš Kramár a Ľa, tamto Jozef Vajda, náčrty situácií, divadelné výstupy a gestá, pomedzi to fotografie usmiatej hercov... Treba priznať, že autor nepredstierane zbožňuje divadelnú múzu a ľudí okolo nej, ale stvárnenie tejto lásky, to je absurdná dráma priam s gogolovským čarom nechceného...

Radoslav Matejov

Knihy v predaji

0 VŠEOBECNOSTI

04 Kalendáre

OLŠOVSKÁ, Anna
Adventný kalendár
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 1. vyd. 72 s. Viaz.
 Výklad o adventnom období pre deti.
ISBN 80-7162-628-7

Pútnik svätovojeťeský. Zost. M. Vyskočová a S. Ondica
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 1. vyd. 168 s. Brož.
 Kalendár na r. 2007.
ISBN 80-7162-619-8

Tranovský evanjelický kalendár na rok 2007. Zost. D. Komárová-Faklová
 Liptovský Mikuláš, TRANOSCIOUS 2006. 1. vyd. 206 s. Brož.
 Kalendár 2007.
ISBN 80-7140-269-9

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

DIAN, Daniel – JUDÁK, Viliam
Každý deň so svätými. (1. diel)
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 1. vyd. 199 s. Brož.
 Črty mučeníc, kňazov, biskupov, apoštolov... podľa dní v mesiacoch január – jún.
ISBN 80-7162-618-X

CHARIOTOV, Pribina
Vo svetle poznania I.
 Poľný Kesov, JASPIS 2006. 1. vyd. 118 s. Brož.
 Šesť prednášok so živým Božím slovom.
ISBN 80-969558-1-0

Jednotný katolícky spevník a najpotrebnejšie modlitby kresťana katolíka
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 69. vyd. 525 s. Viaz.
 Spevník a modlitby.
ISBN 80-7162-624-4

Jednotný katolícky spevník znotovanej
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 2. uprav. vyd. 975 s. Viaz.
 Spevník a modlitby.
ISBN 80-7162-623-6

MILLER, Stephen M. – HUBER, Robert V.
História Biblie. Z angl. orig. prel. J. Šlopeková a J. Jurčová
 Banská Bystrica, Slovenská biblická spoločnosť 2006. 1. vyd. 256 s. Viaz.
 Vznik Biblie a jej vplyv na dejiny ľudstva.
ISBN 80-85486-41-5

Svätá Faustína
 Spišská Nová Ves, Pallotíni 2006. 1. vyd. 21 s. Brož.
 Ilustrovaný životopis sv. Faustíny.
ISBN 80-969483-2-6

Teologický a náboženský slovník. I. diel A – K
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 1. vyd. 352 s. Viaz.
 Výkladový slovník.
ISBN 80-7162-620-1

Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov 18. – 25. 1. 2007. Z angl. orig. prel. M. Spišiaková
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 1. vyd. 95 s. Brož.
 Dokumenty.
ISBN 80-7162-635-X

29 Učebnice

Moje stretnutie s Ježišom
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 3. vyd. 71 s. Brož.
 Učebnica pre 3. ročník ZŠ (východný obrad).
ISBN 80-7162-606-6

Moje stretnutie s Ježišom
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 12. vyd. 71 s. Brož.
 Učebnica pre 3. ročník ZŠ (západný obrad).
ISBN 80-7162-605-8

Spoločníčka na ceste. Cirkev v dejinách
 Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJ-TECH 2006. 5. vyd. 197 s. Brož.
 Učebnica pre 7. ročník ZŠ (západný obrad).
ISBN 80-7162-610-4

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

32 Politika

MATHÉ, Svätoslav
Cesta k samostatnosti
 Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2006. 1. vyd. 112 s. Edícia Slovenské dejiny dvadsiateho storočia. Viaz.
 Politologický pohľad na novodobé dejiny Slovenska od roku 1918 do roku 1993 od publicistu a politológa.
ISBN 80-7090-825-4

33 Ekonomika

SIVÁK, Rudolf – GERTLER, Lubomíra
Teória a prax vybraných druhov finančných rizík
 Bratislava, Sprint 2006. 1. vyd. 248 s. Viaz.
 Monografia rozpracúva teoretický model merania integrovaného trhového a kreditného rizika pomocou metodológie simulácie portfólia.
ISBN 80-89085-56-3

SULÍK, Richard
Odvodový bonus. Zmena paradigmy
 Bratislava, TREND Visual 2006. 2. rozš. vyd. 240 s. Viaz.
 Konceptia odvodového bonusu v SR.
ISBN 80-969378-1-2

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

KOČÍ, Martina
Dejiny školstva v okrese Detva
 Bratislava, Ústav informácií a prognóz školstva 2006. 1. vyd. 105 s. Brož.
 Výskum dejín školstva na Detve a okolí – špecifická laznického osídlenia a školstvo.
ISBN 80-7098-443-0

39 Etnológia. Mravy a zvyky. Folklor

Detva. Tradície, premeny a súčasnosť. Zost. T. Figurová
 Detva, Mestský úrad 2006. 1. vyd. 190 s. Viaz.
 Zborník príspevkov z konferencie.
ISBN 80-969586-0-7

KOVAČEVIČOVÁ, Soňa
Človek a jeho svet na obrazoch od stredoveku až na prah súčasnosti
 Budmerice, Vydavateľstvo RAK 2006. 1. vyd. 141 s. Viaz.
 Reprezentatívna odborná publikácia, v ktorej autorka dokumentuje rôzne podoby života na Slovensku v 8. až v 18. storočí podľa dobovej výtvarnej tvorby.
ISBN 80-85501-35-X

Ľudové piesne. Zost. J. Lehocký
 Trenčín, KC Sihot 2006. 1. vyd. 347 s. Brož.
 Spevné a tanečné tradície spod Bielych Karpát I.
ISBN 80-969387-1-1

391 Učebnice

BEŇOVÁ, Elena – CIBÁKOVÁ, Viera – PĽAVČAN, Peter
Úvod do teórie verejného sektora
 Bratislava, Mercury 2006. 1. vyd. 145 s. Brož.
 Učebný text.
ISBN 80-89143-24-5

DOLNÍK, Viliam
Olympiáda ľudských práv
 Bratislava, F. Ebert Stiftung 2006. 1. vyd. 63 s. Brož.

Príručka pre učiteľov.
ISBN 80-89149-11-1

HARUMOVÁ, Anna – KUBÁTOVÁ, Květa
Dane podnikateľských subjektov
 Žilina, Poradca podnikateľa 2006. 1. vyd. 295 s. Viaz.
 Ekonomická učebnica.
ISBN 80-88931-55-X

HELD, Lubomír
Teória a prax výchovy k zdravej výžive v školách
 Bratislava, Veda 2006. 1. vyd. 769 s. Viaz.
 Pomôcka pre učiteľov v praxi.
ISBN 80-224-0920-0

HOLKOVÁ, Vierošlava
Mikroekonómia
 Bratislava, Sprint 2007. 1. vyd. 320 s. Brož.
 Učebnica pre vysokoškolákov.
ISBN 978-80-89085-73-6

MAJTÁN, Štefan
Podnikové hospodárstvo
 Bratislava, Sprint 2007. 2. vyd. 347 s. Viaz.
 Vysokoškolská učebnica.
ISBN 978-80-89085-79-8

ŠTEFANOVIČ, Milan
Pozemkové právo
 Bratislava, EUROUNION, s. r. o. 2006. 2. aktual. vyd. 299 s. Brož.
 Vysokoškolská učebnica.
ISBN 80-88984-92-0

TÓČIK, Igor
Colná náuka
 Bratislava, KONTAKT PLUS 2006. 1. vyd. 167 s. Brož.
 Učebnica odboru prevádzka a ekonomika dopravy.
ISBN 80-88855-67-5

ZALAI, Karol
Finančno-ekonomická analýza podniku
 Bratislava, Sprint 2007. 5. vyd. 355 s. Viaz.
 Vysokoškolská učebnica.
ISBN 978-80-89095-74-1

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

41 Cudzí jazyky

KOUŘIMSKÁ, Milada – KETTNEROVÁ, Drahomíra – HOROVÁ, Ilonka
Nemecká konverzácia pre SŠ. Z čes. orig. prel. E. Géze
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 5. preprac. a dopl. vyd. 365 s. Brož.
 Učebnica.
ISBN 80-10-00912-1

KUPKOVIČ, Alexander
Nemecký jazyk pre 3. ročník SŠ
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 6. preprac. a dopl. vyd. 248 s. Brož.
 Učebnica.
ISBN 80-10-00911-3

42 Slovníky

SIMA, Ferencz
Maďarsko-slovenský, slovensko-maďarský školský slovník
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 2. preprac. vyd. 301 s. Viaz.
 Učebná pomôcka.
ISBN 80-10-00757-9

49 Učebnice

BELANSKÝ, Jozef
Pracovný zošit zo slovenského jazyka pre 7. ročník špeciálnych ZŠ
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 4. vyd. 59 s. Brož.
 Pracovný zošit.
ISBN 80-10-01113-4

HIRSCHNEROVÁ, Zuzana
Slovenský jazyk 2

Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2006. 1. vyd. 64 s. Brož.
 Pracovný zošit.
ISBN 80-7158-690-0

KRAJČOVIČOVÁ, Jarmila – CALTIKOVÁ, Milada
Slovenský jazyk 5
 Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2006. Bez vyd. 136 s. Brož.
 Učebnica.
ISBN 80-7158-701-X

ŠKULTÉTYOVÁ, Silvia – ROHOVSKÁ, Jana
Moje čítanie. 2. časť
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 6. vyd. 55 s. Brož.
 Šlabikár.
ISBN 80-10-00928-8

VARGOVÁ, Eva – SZNIDOVÁ, Zuzana – CIRJAKOVÁ, Zdenka
Čítanka pre 4. ročník ZŠ pre sluchovo postihnutých
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 1. vyd. 118 s. Brož.
 Čítanka.
ISBN 80-10-00989-X

VIRGOVIČOVÁ, Lýdia
Čítanka pre 1. ročník ZŠ
 Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2006. Bez vyd. 112 s. Brož.
 Učebnica.
ISBN 80-7158-738-9

VIRGOVIČOVÁ, Lýdia
Šlabikár pre 1. ročník ZŠ. 2. časť
 Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2006. Bez vyd. 95 s. Brož.
 Učebnica.
ISBN 80-7158-737-0

5 EXAKTNÉ VEDY

59 Učebnice

BERO, Peter – BEROVÁ, Zuzana
Matematika 3
 Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2006. Bez vyd. 63 s. Brož.
 Pracovný zošit 2.
ISBN 80-7158-742-7

DIENEROVÁ, Eva
Počítajme hravo 3
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 3. vyd. 79 s. Brož.
 Doplnok k učivu ZŠ.
ISBN 80-10-01071-5

KOVÁČIK, Štefan – LEHOŤANOVÁ, Brigita
Matematika 1. 2. časť
 Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2006. Bez vyd. 80 s. Brož.
 Alternatívna učebnica.
ISBN 80-7158-739-7

SADLOŇOVÁ, Mária
Matematika – zberka príkladov (2007)
 Žilina, ŠKOLMÉDIA 2006. Bez vyd. 172 s. Brož.
 Zbierka príkladov s riešeniami a prehľadom vzorcov.
ISBN 80-969386-2-2

WIEGEROVÁ, Adriana – BUBELÍNIOVÁ, Michaela – KOPÁČOVÁ, Jana
Prvouka pre 1. ročník ZŠ
 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 1. vyd. 34 s. Voľné listy
 Pracovné listy.
ISBN 80-10-0084-35

6 APLIKOVANÉ VEDY

62 Psychológia. Psychiatria. Psychoanalýza. Sexualita

HAŠTO, Jozef
Autogénny tréning
 Trenčín, Vydavateľstvo F 2006. 2. oprav. a dopl. vyd. 48 s. Brož.
 Návnik sebauvoľnenia.
ISBN 80-88952-40-9

JACOBI, Corinna – PAUL, Thomas – THIEL, Andreas
Poruchy príjmy potravy. Pokroky v psychoterapii. Z angl. orig. prel. Nina Langošová
 Trenčín, Vydavateľstvo F 2006. 1. vyd. 128 s. Brož.

Aktuálny prehľad diagnostiky, rizikových faktorov a prístupov k liečbe anorexie.
ISBN 80-888952-35-2

Psychodynamická psychoterapia panicky poruchy. Z angl. orig. prel. K. Kusá
 Trenčín, Vydavateľstvo F 2006. 1. vyd. 115 s. Brož.
 Praktická príručka.
ISBN 80-88952-33-6

64 Praktický život

MARTINÁSKOVÁ, Františka
Šťastná matka alebo Čo ešte o dojčení nevieme
 Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2006. 1. vyd. 77 s. Brož.
 Praktická príručka.
ISBN 80-7165-547-3

65 Kuchyňa. Potravinárstvo

HORECKÁ, Zdenka – HORECKÝ, Vladimír
Veľká kuchárska kniha. Varenie a pečenie
 Žilina, Knižné centrum 2006. Bez vyd. 191 s. Viaz.
 Kniha receptov slovenskej a českej kuchyne s farebnými fotografiami.
ISBN 80-8064-266-4

68 Štatistika. Informatika. Elektronika

Štatistický prehľad činnosti lekárskech knižníc. Zost. M. Weissová
 Bratislava, Národné centrum zdravotníckych informácií 2006. 1. vyd. 53 s. Brož.
 Štatistický rozbor.
ISBN 80-88970-22-9

69 Technológia. Priemysel. Stavebníctvo

KOVÁČOVÁ-ŠUCHOVÁ, Soňa – VAŠKOVÁ, Gabriela – ŠUMICHRASŤ, Mikuláš
Dvere
 Bratislava, Vydavateľstvo Eurostav 2006. 1. vyd. 64 s. Edícia Dobrá rada nad zlato. Brož.
 Praktická publikácia o výmene dverí s technickým opisom a s prehľadom firiem i cien.
ISBN 80-969204-9-0

7 UMENIE. ŠPORT. VOĽNÝ ČAS

73 Maliarstvo. Grafika

DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, Danuša
Kto vám to kreslí
 Bratislava, DAXE 2006. 1. vyd. 63 s. Viaz.
 Súbor profilov výtvarníkov, ilustrátorov kníh pre deti, s ukázkami ich tvorby.
ISBN 80-968723-7-0

HOLOŠKA, Ludovít
Voľným okom / By a naked eye
 Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2006. 1. vyd. 56 s. Edícia Knižnica Matice slovenskej. Série obrazových publikácií. Viaz.
 Súbor profilov mladých výtvarníkov s ukázkami ich tvorby. Texty sú v slovenčine a angličtine (preklad Michal Vongrej).
ISBN 80-89208-52-5

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

MARČOK, Viliam
Autori a ich svety
 Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2006. 1. vyd. 330 s. Viaz.
 Súbor interpretačných štúdií o predstaviteľoch a dielach modernej literatúry od profesora literatúry a autora Dejín slovenskej literatúry III.
ISBN 80-7090-826-2

ZÁBORSKÝ, Jonáš
Chruňo a Mandragora (najkrajšie poviedky). Editor Igor Válek
 Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2006. Bez vyd. 120 s. Edícia Zlatá niť. Viaz.
 Siedma publikácia z edície určenej

Anotácie

najmä študujúcej mládeži so stručným životopisom a literárnou úvahou. Kniha obsahuje satirické poviedky a prózu Dva dni v Chujave.

ISBN 80-89208-50-9

ŽILKA, Tibor
(Post)moderná literatúra a film
Nitra, Univerzita Konštantína Filozofa 2006. 1. vyd. 187 s. Brož.
Súbor trinástich semiotických štúdií o teórii textu a filmu v postmoderných súvislostiach od významného predstaviteľa tzv. nitrianskej školy a profesora literatúry.

ISBN 80-8094-041-X

81 Poézia

ŠKRABÁK, Jozef
Nezábudky
Poprad, DALMARK – Reklamná agentúra 2006. 1. vyd. 63 s. Viaz.
Básnická zbierka.

ISBN 80-968825-4-6

ZBRUŽ, Kamil
Primitív
Bratislava, PETRUS 2007. 1. vyd. Nestr. Viaz.
Zbierka automatických a halucinačných básnických textov básnika barsbarskej generácie (nar. 1964).

ISBN 978-80-89233-23-6

82 Divadelné hry. Scenáre. Dramatické texty

JERGOVIĆ, Miljenko
Vravia, anjel. Z chorv. orig. prel. Alica Kulihová
Bratislava, Alica 2006. 1. vyd. 259 s. Brož.
Dráma zložená z 31 krátkych dramatických útvarov o súčasnosti od významného chorvátskeho spisovateľa (nar. 1966).

ISBN 80-969608-3-0

83 Román. Novely. Poviedky

CARTER, Forrest
Malý strom. Z angl. orig. prel. Jarmila Samcová
Bratislava, Artforum 2006. 1. vyd. 180 s. Viaz.
Malý strom je knihou spomienok na zážitky z detstva, keď po smrti matky päťročný chlapec začal žiť u starých rodičov, Indiánov, v kraji Eastern Cherokee Hill. Malý strom sa prihovára k ľudskému duchu a preniká do hĺbky ľudskej duše.

ISBN 80-969226-1-0

HERZOG, Ladislav
Plavba za horizont
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006. 1. vyd. 111 s. Edícia Prôza. Brož.
Zbierka poviedok zo súčasnosti o rodine a životných problémoch od autora známej spomienkovej knihy Spomienky lodníka (nar. 1939).

ISBN 80-8061-254-4

HORVÁTH, Karol
Karol 3D Horváth
Levice, Koloman K. Bagala (L. C. A. Publishers group) 2006. 1. vyd. 113 s. Brož.
Tretia zbierka poviedok autora strednej generácie (nar. 1961) považovanej za jedného z najzaujímavejších predstaviteľov modernej prózy.

ISBN 80-89129-85-4

HUBA, Peter
V smútku a ponížení
Dolný Kubín, Vydavateľstvo Peter Huba 2006. 1. vyd. 181 s. Viaz.
Historický román so slovenskými reáliami obdobia 17. storočia.

ISBN 80-88803-59-4

CHRISTIE, Agatha
Ohlásená vražda. Z angl. orig. prel. Elena Diamantová
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2007. 2. vyd. 200 s. Edícia Zelená knižnica. Viaz.
Ďalší zo série detektívnych románov o slečne Marpleovej: tentoraz rieši vraždu v inak pokojnom vidieckom mestečku.

ISBN 978-80-220-1393-2

KÁNIKOVÁ, Margita
Život na troskách nádeje. Doslov Eva Fordinállová

Trnava, Vl. nákl. 2006. 1. vyd. 159 s. Viaz.

Román zo súčasnosti o problémoch a hodnotách ľudského života.

ISBN 80-969494-7-0

KOBAN, Vasil Stefan
Marienkine žiale. Z angl. orig. prel. a doslov napísala Jana Judinyová-Babirátová
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006. 1. vyd. 165 s. Brož.

Román amerického Slováka, ktorý napísal na základe autentického rozprávania svojej matky, o vysťahovalectve v prvých rokoch 20. storočia. Román pôvodne vyšiel v Pensylvánii roku 1979.

ISBN 80-8061-245-5

PAVELKOVÁ, Alexandra
Prísaha. Príbehy o Vimke
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov – Vydavateľstvo Slovart 2006. 1. vyd. 349 s. Viaz.
Slovenská fantasy o vedme Vimke zložená z kníh Prekliata prisaha a Zložená prisaha, ktoré samostatne vyšli už v češtine a z novely Príchod zimy. Autorka (nar. 1966) je najvýznamnejšou predstaviteľkou sci-fi a fantasy u nás.

ISBN 80-8061-253-6

PELEVIN, Viktor Olegovič
Relics. Z rus. orig. prel. Miloš Ferko. Doslov Miloš Ferko
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006. 1. vyd. 162 s. Edícia Knižnica svetových autorov. Brož.
Súbor experimentálnych postmoderných textov s prvkami sci-fi, žánrovo na rozhraní poviedky a eseje od významného súčasného ruského spisovateľa (nar. 1962).

ISBN 80-8061-251-X

POLÓNYI, Mária
Planéta nešťastných ľudí. Doslov Miloš Ferko
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006. 1. vyd. 206 s. Brož.
Románový debut autora (nar. 1975) o pocitoch z reality 80. a 90. rokov minulého storočia so znakmi autentickej drsnosti.

ISBN 80-8061-257-9

PRIBYLINCOVÁ, Barbara
Románik. Predslov Berco Trnavec. Doslov Alena Kanášová
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006. 1. vyd. 87 s. Viaz.
Dve novely súčasnej slovenskej prozačky o ženách s poetickým videním života.

ISBN 80-8061-241-2

SIEGELOVÁ, Eva
O spanilej Kataríne
B. m., E. Siegelová 2006. 1. vyd. 207 s. Viaz.
Povesti, príbehy a historické obrázky z Handlovej a okolia.

ISBN 80-969395-1-3

WILLETTOVÁ, Marcia
Rozdávať lásku. Z angl. orig. prel. Miroslava Staszová
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2007. 1. vyd. 256 s. Viaz.
Romanticky citlivý príbeh mladého Hughu, ktorý hľadá pokoj v projekte budovania školy v prírode, pričom stretáva partnermi opustené ženy.

ISBN 978-80-220-1396-3

84 Eseje. Prednášky. Iné písomné formy

PODLIPNÁ, Erika
Sekvencie
Bratislava, SNM – Židovské múzeum 2006. 1. vyd. 87 s. Brož.
Súbor publikovaných i odvysielaných príspevkov v rozhlase E. Podlipnej (nar. 1943).

ISBN 80-8060-191-7

841 Literatúra faktu

IGNATY, Ján
Vojak v poli. Editor Michal Eliáš
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2006. 2. dopl. vyd. 168 s. Viaz.

Historický cestopis s vlastnými zážitkami rodáka z Klenovca (1771-1842) z obdobia napoleonských vojen.

ISBN 80-89028-38-X

86 Literatúra pre deti a mládež

BEDNÁR, Andrej
Za kopcom Spišskej Magury
Kežmarok, ViViT 2006. 1. vyd. 35 s. Brož.
Veselé rozprávkové príbehy.

ISBN 80-89264-00-X

BLAŽKOVÁ, Jaroslava
Môj skvelý brat Robinzon. Doslov Milan Jurčo, Kvetka Dašková
Bratislava, Vydavateľstvo Q 111 2006. 3. vyd., vo vyd. Q 111 2. vyd. 152 s. Viaz.
Román pre mládež s ironickým podtextom a s obžalobou falošnej spoločnosti (pôvodne vyšiel roku 1968) od známej slovenskej spisovateľky, emigrantky (nar. 1933).

ISBN 80-89092-32-2

FUTOVÁ, Gabriela
Rozruch v škole na Kavuličovej ulici. Ilust. Viktor Csiba
Bratislava, REGENT 2006. 1. vyd. 63 s. Viaz.
Humorný príbeh o prváčke Monike a jej prvom dni v škole od známej spisovateľky pre deti a mládež (nar. 1971).

ISBN 80-88904-52-8

GRZNÁROVÁ, Marianna
Matko a Kubko. Ilust. Ladislav Čapek
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 10. vyd. 84 s. Viaz.
Populárne veselé príbehy valachov známe nielen z televíznych večerníkov – vhodné pre deti od 6 rokov.

ISBN 978-80-10-01128-5

HARMANOVÁ, Oľga
Cupinôžka
Liptovský Mikuláš, TRANOSCIUS 2006. 1. vyd. 87 s. Viaz.
Rozprávky pre 4 – 8-ročné deti.

ISBN 80-7140-267-2

WATT, Fiona – GILPIN, Rebecca
Vianočné ozdôbky pre malých výtvarníkov. Z angl. orig. prel. Z. Ondrušková
Bratislava, Svojtka&Co 2006. 1. vyd. 128 s. Viaz.
Tvorivá knižka pre deti.

ISBN 80-89246-10-9

ZEMANÍKOVÁ, Zuzana
Zuzka a robot Kazisvet. Ilust. Daniela Moravčíková
Bratislava, REGENT 2006. 1. vyd. 42 s. Viaz.
Päť moderných rozprávok so sci-fi motívami.

ISBN 80-88904-55-2

88 Cudzojazyčná literatúra. Viacjazyčné vydania

LEIKERT, Jozef
Iz dubine trave neba / Z hľbokej trávy neba. Zo slov. orig. prel. Martin Prebudila. Ilust. Stanislav Harangozó
Nový Sad, Izdavač Prometej 2006. 1. vyd. 191 s. Viaz.
Dvojazyčný reprezentatívny výber z poézie Jozefa Leikerta.

ISBN 86-7639-950-6

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

91 Zemepis. Turistika. Cestovanie

KHANDL, Ladislav
Turistika a ochrana prírody
Bratislava, Klub slovenských turistov 2006. 1. vyd. 60 s. Brož.
Príručka pre organizátorov turistiky detí, mládeže i dospelých.

ISBN 80-969498-3-7

MRÁZIK, František
Strechy nad oblakmi. Chaty a ľudia
B. m., F. Mrázik 2006. 2. dopl. vyd. 153 s. Brož.
História tatranských chat.

ISBN 80-969577-3-2

Nepál. Zost. V. Fila
Bratislava, FIDAT 2006. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Obrazový cestopis.

ISBN 80-969504-0-1

Školský atlas – Slovenská republika
Harmanec, Vojský kartografický ústav 2006. 2. vyd. 47 s. Brož.
Atlas.

ISBN 80-8042-488-8

TOLMÁČI, Ladislav – TOLMÁČIOVÁ, Teréza
Vlastivedno-prírodovedný atlas
Bratislava, MAPA Slovakia Plus 2006. 2. vyd. 32 s. Brož.
Atlas.

ISBN 80-8067-164-8

Turistické značkové chodníky na Slovensku. Zost. A. Guldan
Bratislava, Klub slovenských turistov 2006. 1. vyd. 53 s. Brož.
Stav siete značkových trás k 1. 11. 2006.

ISBN nemá

Turistika a zdravie. Zost. L. Khandl
Bratislava, Klub slovenských turistov 2006. 1. vyd. 78 s. Brož.
Príručka.

ISBN 80-969498-2-9

92 Biografie. Rodokmene

CHOMA, Milan
Dr. Alexander. Kežmarský veľikán a jeho poézia
Kežmarok, JADRO 2006. 1. vyd. 87 s. Viaz.
Životopisná črta a výber z autorovej poézie.

ISBN 80-969622-0-5

Osobnosti Banskej Štiavnice. Zost. M. Lichner
Banská Bystrica, Štúdio HARMONY 2006. 1. vyd. 239 s. Viaz.
Monografia obsahuje vyše tisíc nežijúcich osobností, ktoré sa podieľali na rozvoji Banskej Štiavnice.

ISBN 80-89151-12-4

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

DARWIN, Charles
Môj život. Z angl. orig. prel. František Litecký
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006. 1. vyd. 87 s. Brož.
Autobiografia jedného z najväčších prírodovedcov všetkých čias (1809-1882).

ISBN 80-8061-260-9

HUDÍK, Pavol
Môj rozhlas
Bratislava, Jamex 2006. 1. vyd. 398 s. Viaz.
Spomienky rozhlasového tvorca, literárneho publicistu, režiséra a prekladateľa o pôsobení v rozhlase, o spolupracovníkoch, o literárnom vysielaní.

ISBN 80-968636-2-2

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

ČERVÍNKA, Jozef
Tajomstvá sklenenej panny
Dobšiná, Mestský úrad 2006. 1. vyd. 139 s. Viaz.
Povesti o meste a spomienky na Dobšínú.

ISBN 80-969103-6-1

98 Dejiny Bratislavy

HANÁK, Jozef
Bratislavský fotografi
Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2006. 1. vyd. 172 s. Edícia Bratislava – Pressburg. Viaz.
Prvá ucelená monografia o rozvoji fotografie v Bratislave v rokoch 1840-1920.

ISBN 80-89218-31-8

KOVÁČ, Dušan
Bratislava 1939-1945
Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2006. 1. vyd. 190 s. Edícia Bratislava – Pressburg. Viaz.
Historická monografia s bohatou dobovou fotodokumentáciou o Slovenskom štáte a vojnových rokoch v Bratislave.

ISBN 80-89218-29-6

Adresár vydavateľstiev uvedených v rubrike Knihy v predaji

A. Marenčin – Vydavateľstvo PT,
Jelenia 6, 811 05 Bratislava 1, tel./fax 02/5262 3751, e-mail: marenčin@nextra.sk
Alika, Vavilova 2, 851 01 Bratislava, tel. 02/6224 4951, e-mail: kulihova@centrum.sk
Artforum, Kozia 20, 811 03 Bratislava, tel. 02/5441 1746, fax 02/5441 4009, e-mail: artforum@artforum.sk
DALMARK, Dostojevského 313/12, 058 01 Poprad, tel. 052/773 03 66, e-mail: dalmark@dalmark.sk
DAXE, Košická 37, 821 09 Bratislava
FIDAT, Fraňa Kráľa 24, 811 05 Bratislava, tel./fax 02/4525 8463
JADRO, Severná 2, 060 01 Kežmarok, tel. 0915 80 50 20, e-mail: dtpjadro@dtppjadro.sk
JASPIS, Ševčenkova 20, 851 01 Bratislava, tel. 02/6224 11 06
KC Sihoť, M. Turkovej 22, 911 01 Trenčín
Klub slovenských turistov, Bazová 2, 821 08 Bratislava, tel. 02/5556 2632
Knižné centrum, Predmestská 51, 010 01 Žilina, tel. 041/7232 610
K. K. Bagala (L. C. A.), P. O. Box 99, 810 00 Bratislava, tel. 02/5441 5366, fax 02/5443 3523, e-mail: lca@lca.sk
MAPA Slovakia Plus, Staromlynská 29, 821 06 Bratislava 214, tel. 02/4552 2092, e-mail: mapa@mapa.sk
Mercury, Hroncova 5, 040 01 Košice, tel. 0905 / 18 38 68, 055 / 7999 690, e-mail: info@mercury.sk
Národné centrum zdravotníckych informácií, Lazaretská 26, 811 09 Bratislava, tel. 02/5726 9311, fax 02/5263 5490, e-mail: nczisk@nczisk.sk
Pallotini, Sidlisko Západ, 053 11 Spišská Nová Ves, tel. 053/4298 261
PETRUS, Polárna 4, 821 01 Bratislava, tel. 02/4329 4371
Poradca podnikateľa, Národná 18, 010 01 Žilina
Q 111, J. C. Hronského 4, 831 02 Bratislava, tel. 02/5292 7057, e-mail: q111@stonline.sk
REGENT, Štefánikova 19, 811 05 Bratislava, tel./fax 02/5249 1998
Slovenská biblická spoločnosť, P. O. Box 467, 794 01 Banská Bystrica, tel. 088/313 02
SPN – Mladé letá, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, e-mail: market@mlade-leta.sk
Slovenský spisovateľ, Vajnorská 128, 832 92 Bratislava 12, tel. 02/4445 3041, e-mail: slovspis@slovspis.sk
SNM – Židovské múzeum, Vajanského nábřežie 2, 814 36 Bratislava
Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH, Radlinského 5, 917 01 Trnava, tel./fax 033/ 5907711, e-mail: ssv@ssv.sk
Sprint, Schillerova 19, 811 04 Bratislava, tel. 02/5477 17 43
Svojtka&Co, Modrý chodník 13, 831 06 Bratislava, tel./fax 02/4487 1632
ŠKOLMÉDIA, Platanová 3225/2, 010 01 Žilina, tel. 041/5682 443
Štúdio HARMONY, Národná 7, 974 01 Banská Bystrica, tel./fax 048/4123 052
TRANOSCIUS, Vranovského, 031 80 Liptovský Mikuláš, tel./fax 044/5523 070
TREND Visual, Rezedová 5, 821 01 Bratislava 2, tel. 02/2082 2180
Univerzita Konštantína Filozofa, Tr. A. Hlinku 1, 949 74 Nitra
Ústav informácií a prognóz školstva, Staré grunty 52, 842 44 Bratislava, tel. 02/6542 5166
Veda, Bradáčova 7, 852 86 Bratislava, tel. 02/5477 4253, fax 02/5477 2682, e-mail: veda@centrum.sk
Vojský kartografický ústav, 976 03 Harmanec, tel. 048/4198 259, e-mail: vku@vku.sk
Vydavateľstvo Eurostav, Nová ul. 3, 831 03 Bratislava, tel. 02/4445 5307, fax 02/4445 0779, e-mail: eurostav@eurostav.sk
Vydavateľstvo Matice slovenskej, Mudroňova 1, 036 52 Martin, tel. 043/ 4220 692, e-mail: vms@vydavatel.sk
Vydavateľstvo Peter Huba, Zochova 1 105/38, 026 01 Dolný Kubín
Vydavateľstvo RAK, 900 86 Budmerice, tel./fax 033/6448 119
Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Laurinská 2, 814 99 Bratislava, tel./fax 02/5443 2671, e-mail: vsss@stonline.sk

Dick Francis: Koniec stávk Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006 Preklad Mária Kočanová

Vydanie neautorizovaného životopisu Dicka Francisa *Dick Francis: Racing Life* vyvolalo roku 1999 veľký ohlas a podnietilo množstvo dohadov. Najmä preto, že za skutočného autora jeho kníh bola označená jeho manželka Mary. Tá v roku 2000 opustila tento svet a Dick Francis odvtedy novú knihu nevydal, akoby rezignoval na možnosť vyvrátiť tieto špekulácie. Až do septembra 2006, keď sa objavila jeho novinka *Koniec stávk*. Hneď na začiatok môžeme smelo dodať, že ak mu manželka Mary v šuflíku nezanechala nič „do zásoby“, je táto detektívka „comebackom“ ako sa patrí. Sid Halley je v dostihovom svete dobre známy pojem. Jeho úspešnú džokejskú kariéru predčasne ukončí pád, ktorý ho pripraví o ruku. Stáva sa z neho uznávaný špecialista na bezpečnosť a súkromný detektív pôsobiaci v oblasti dostihov. Tentoraz majú o jeho služby záujem viacerí zákazníci – majiteľ dostihových koní chce zistiť príčinu ich kolísavých výkonov a vládny zamestnanec ho požiada preveriť pozadie a legálnosť internetových stávk. Navyše ho vyhľadá otec džokeja, ktorého počas dostihov objavila s tromi guľkami v srdci, a požiada ho dolapíť vraha. Sid sa púšťa do pátrania a zisťuje, že všetky tri prípady spolu nejako súvisia. Medzitým však upúta pozornosť vraha, ktorý mu, poznajúc jeho buldočiu vytrvalosť, posielal výstrahu. Po nej nasleduje zákerný útok na Sidovu priateľku Marinu. Šteklí kobra bosou nohou sa však nevypláca a odpoveď jednorukého detektíva na seba nenechá dlho čakať. Oporou je mu bývalý svokor Charles, milovník škótskej whisky a bývalá manželka Jenny, ku ktorej po dlhom čase opäť nachádza cestu. Dramatický záver knihy nedovolí čitateľovi odpútať sa od nej ani na okamih, tak ako sme u tohto britského predstaviteľa detektívneho žánru zvyknutí. Dick Francis je u nás jedným z najobľúbenejších autorov detektívok (Slovensko navštívil roku 1995 a 2001). Je málo pravdepodobné, že by si niekto z jeho fanúšikov dal ujsť najnovšiu knižku. Vzrušujúca atmosféra padokov, erdzanie spotených koní, šampanské a elegantné dámske klobúky, rev bookmakerov a fanatický lesk v očiach tipujúcich – to všetko je v knihách Dicka Francisa. K tomu majstrovský štýl rozprávania, vynikajúca zápleтка spolu s bonusom v podobe Sida Halleyho v hlavnej úlohe – a dokonalá detektívka je na svete. Na 87-ročného pána skvelý výkon, klobúk dolu, pán Francis.

Vladimír Radosa

Khady: Zmrzačená

Bratislava, Ikar 2006. Preklad Mariana Pauliny – Danielsová

Životopisná próza Senegalčanky je nemilosrdnou obžalobou na tému vyriezky malých afrických dievčat. Skôr ako by ste pustili svoje uvažovanie smerom ku kultúrnej tolerancii a akceptovaniu tradícií, pozor! O vyriezke hovorí černoška, ktorá vyšla z tejto kultúry, akceptuje ju, ale obžaláva ju za nezmyselnú krutosť. Píše za seba a státisíce žien, ktoré stratili normálnu sexualitu a sú natrvalo poznačené zdravotnými a psychickými komplikáciami. Khady vyrastala a žila v polygamnom prostredí. Spolumanželky si po tretej osobe odovzdávajú rozdelenie intímnych manželských povinností, o ktoré sa z vyššie zmienených dôvodov rozhodne netrhajú... V knihe sa dočítame o násilnom spolužití manželských otrokyní a manželských otrokárov. Spolu s Khady, trinásťročnou obrezanou nevestou, zažívame jej manželstvo s bratrancom, ktorého predtým nepoznala. „*Nebol to človek, s ktorým by sa dal viesť dialóg, zotrval na stanovisku samca, ktorý nemá žene čo vysvetľovať, lebo*

pravdu má vždy on. Z pohľadu západného človeka to bola dráma. Pre Afričana, alebo aspoň pre malé spoločenstvo prístahovalcov, s ktorými sa stretávala, to bolo typické. Navyše bol takmer o dvadsať rokov starší, nikdy nechočil do školy a nevidel si ďalej od nosa.“ (s. 121) Skúste si predstaviť, že vás ako tínedžerku vydajú za neznámeho muža a odšťahujete sa za ním do vzdialeného Francúzska. Sex je trauma a utrpenie a prvýkrát sa stanete matkou v šestnástich. Potom prídu ďalšie tri deti. Každú noc vás pred nimi manžel surovo znásilňuje. Nemáte vlastné peniaze a nemôžete o ničom rozhodovať. Partner je čoraz agresívnejší... Rodina a známi vás stále presviedčajú, že takto má vyzeráť pekný rodinný život. Za každý pokus oslobodiť sa vás čakajú najrozmanitejšie tresty od manžela a komunity... Tolko realie knihy. Napriek tomu môžeme bez zaváhania povedať, že je to príbeh s happyendom. Knihu môžete odporučiť aj priateľom. Depresiu z nej nedostanú. Možno len odvahu

riešiť problémy. Prečítať si *Zmrzačenú* znamená dozvedieť sa nové a často tabuizované informácie, ale aj stotožniť sa s jedným silným a podmaňujúcim ľudským rozprávaním africkej ženy z Paríža, ktorá dnes pomáha iným. Khady píše ženskú literatúru v tom najzákladnejšom slova zmysle. So ženskou optikou, ženským sociálnym zaradením, a to v oboch kultúrach, senegalskej aj francúzskej. Nastoluje základné ženské priority. Ich rodinné a priateľské spoločenstvá, kooperáciu, neformálne sociálne siete. Odhaľuje aj slabosti žien, ktoré s vidinou výhod pre svoje deti, bez zaváhania strpcujú život spolumanželke. O slepej a nebezpečnej poslušnosti žien. Výpoveď Khady zaujme aj jej chápaním otázok kultúrnej tolerancie. „...keď nám jedna biela gynekologička povedala: *Nechápem názor mojich francúzskych kolegov na vyriezku! ...Vždy im hovorím, aby dali pokoj klitorisom afrických žien! ...niektorí gynekológovia sa o to zaujímali a ona by chcela, aby „dali*

pokoj klitorisom afrických žien!“ ...pod zámkou „ochrany kultúr sa tá žena miešala do toho, čomu nerozumela. Bola by som ju rada videla ako sedemročnú s roztrhanými nohami pred žiletkou.“ (s. 161) Ak by ste čakali v knihe obžalobu francúzskeho rasizmu, nedočkáte sa. Anabáza Khady je svojím spôsobom chválou francúzskeho sociálneho systému. Khady okrem podpory svojich afrických osvietenejších príbuzných dostala aj konkrétnu štátnu podporu. Khady svoje problémy vyriešila. Vie a chce o nich hovoriť. Má riešenia aj pre iné ženy v podobnej situácii. Aj pre naše. Je pravda, že tu nepostupujeme rituálnu vyriezku žien, manželstvo možno uzavrieť až v osemnástich a polygamia je neoficiálna a zväčša dobrovoľná. Beztak sú na Slovensku tisíce žien, ktoré v noci s deťmi utekajú z domu pred agresívnym partnerom. Na rozdiel od Khady však často prepadnú cez priveľké oká našej sociálnej siete.

Ivica Ruttkayová

Amélie Nothomb: Antikrista

Bratislava, Albert Marenčin Vydavateľstvo PT 2006. Preklad Ladislav Franek

Pri názve *Antikrista* si mnohí z nás spomenú na Nietzscheho *Antikrista*. Antikrista je v tomto prípade len šestnásťročná Krista, ktorá je takým dokonalým stelesnením zla, že jej hlavná hrdinka románu Blanka dala meno Antikrista. Amélie Nothomb sa ani tentoraz nedala zahanbiť a ponúka opäť svojský román, pohybujúci sa na hranici absurdnosti. Blanka a Krista sú spolužiačky. Blanka nemá priateľov a v svojej osamelosti sa rada uzatvára do svojho vnútorného sveta. Lahko sa dá opantať na prvý pohľad očarujúcou, sebavedomou a obľúbenou Kristou. Pokladá ju za priateľku a keďže Krista dochádza na univerzitu z veľkej dialky, ponúkne jej nocľah. Z jednej noci sa ale stáva celý týždeň a Blanka si začína zúfať. Krista si hneď podmaní jej rodičov, ktorí sa tešia, že ich dcéra má konečne priateľku, a navyše takú milú. Krista svojou úžasnou, nevinne pôsobiacou

refinovanosťou preniká do Blankinho súkromia. Manipuluje, ponížuje, zosmiešňuje. Blankini rodičia sú ňou úplne zaslepení a očarení, ich vlastná dcéra akoby sa stala neviditeľnou:

jej miesto zaberie Krista – veselá, idylická, „ideál vynájdený civilizáciou ako útecha za ľudskú mrzkosť“. Vtedy si Blanka uvedomí, že Krista je Antikrista – stelesnenie zla. „...teší ju, keď môže ubližovať, a za obeť si vybrala mňa. Ja jej prinášam len dobro, ona mne len zlo. ...Antikrista ... si zlo.“ Vynájde dokonca zaujímavé pomenovanie pre zhubné pôsobenie Kristy/Antikristy – slovo kristovanie, po francúzsky christeé ako obmenu francúzskeho slova archeé, čo znamená dolet z luku. „*Kristovanie označuje kruh, v ktorom je Krista schopná otravovať svojím jedom. ...Jestvuje však aj širší pojem, opačný: antikristovanie. Znamená pät dní v týždni, s exponenciálnym obodom, lebo Antikrista očividne dobýjala terén, svoju izbu, posteľ, mojich rodičov, svoju dušu.*“ Názov knihy nie je náhodný. Nietzscheho *Antikrist* je akousi cestou do temných hĺbín duše,

zrejme Nietzscheho vlastných. *Antikristu*, teda jeho ženské vydanie, by sme mohli charakterizovať podobne. Kristina duša je plná temných zákutí, v ktorých spriada svoje zákerné plány, je metafyzickým stvámením zla, odpadom, najmenším archeé na svete, šíp vylietajúci od seba smerom k sebe. „*Dá sa vôbec žiť, keď je dolet luku taký krátky?*“ pýta sa Blanka. Román Amélie Nothomb môžeme vnímať ako obraz zápasu dobra a zla vo svete, kde dobro nakoniec víťazí. Bez zla by však nebolo ani dobra. Blanka si uvedomuje, že práve zlá Krista jej ukázala hodnotu toho, čo jej vzala. „*Za terč si nás zvolila len preto, lebo v tomto priemernom svete ešte stelesňujeme to, čo najmenej pripomína zlo. Prišla, aby nás vtiahla do osídél svojej moci, a nepodarilo sa jej to.*“ Zlo nakoniec porazí samo seba vlastnými prostriedkami: radšej zničí seba, aby dobro stroskotalo spolu s ním.

Michaela Geisbacherová

António Lobo Antunes: Hra o prekliatych

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005. Preklad Jana Marcelliová

V origináli vyšlo *Auto dos Danados* roku 1985 – takže po vyše dvadsiatich rokoch čakania máme aj u nás brilantný preklad Antunesovej typológie portugalského čítania, *Hry o prekliatych*, ocenenej Veľkou cenou Portugalskej spisovateľskej asociácie. António Lobo Antunes predstavuje už roky svetu zmyslovo poetickú realitu reflektovanú v expresívne metaforizovanom literárnom spracovaní. Pochádza z lekárskej rodiny a vyštudoval psychiatriu. Od malička túžil stať sa spisovateľom a ako vraví, literatúru vnímal ako antidepresívum. Pôsobil ako psychiater, píše do novin a posledných desať rokov sa venuje výlučne spisovateľskému povolaniu. V našich končinách je známy najmä vďaka českému prekladu *Judášovej diery* od Lady Weissovej (Mladá fronta, 2002). Antunes začal

románom *Slonia pamät* (Memória de Elefante, 1979), a odvtedy napísal veľa úspešných diel, ako *Príručka inkvizítorov* (Manual dos Inquisidores, 1996), *Lesk Portugalska* (O esplendor de Portugal, 1997) či *Milovať budem kameň* (Eu Hei-de Amar uma Pedra, 2004). Jeho najnovší román má názov *Včera som tá nevidel v Babylone* (Ontem Nao Te vi em Babilonia, 2006). Kniha *Hra o prekliatych* má fragmentovanú formu, je zložená z viacerých poviedok opisujúcich rovnakú smutnú udalosť – rozpad niekdajšieho rodinného impéria na čele s teraz už senilným umierajúcim patriarchom. Jeho mentálne postihnuté, nefunkčné deti sa bijú o majetok s chamtivým príbuzenstvom, aby napokon zistili, že „majetok“ pozostáva z hrby dlhových. Tento rodinný krach je

obrazom krajiny po páde umelo udržiavaného bezchybného obrazu sveta počas Salazarovej diktatúry, po Kvetinovej revolúcii v roku 1974. Antunes sa vo svojich dielach často zaoberá rozpadom koloniálneho impéria a starého buržoázneho sveta, ako aj priamym dopadom týchto udalostí na vzťahy portugalských rodín; následnú bezcieľnosť, bezhodnotnosť a dezorientáciu ich členov. Antunesov štýl je veľmi hutný, na čitateľovu pozornosť a prežívanie náročný, priam sršiaci zmätenou energiou prežívaného vnímania, v ktorom ani prídavné mená nie sú významovo málo obsažné. Podobne ako Joyce alebo Faulkner aj Antunes používa zmenu rozprávača na dosiahnutie efektu meniaceho sa uhľa pohľadu, akéhosi kaleidoskopického zobrazenia udalosti. Rozprávač sa mení

z príbehu na príbeh, no každý pohľad napokon podáva rovnako tragický čriepok do drastickej reality skrachovaného sveta rodinných nádejí. Antunes je lačný, posadnutý a dráždivý – dielo pôsobí dojmom labyrintu paranoje, fóbie, dezilúzií a halucinácií v pôsobivej konštrukcii jazykovej rôznosti. Časová simultánnosť, ktorou sa dielo vyznačuje, kladie vysoké nároky na čitateľovu vnímavosť voči prítomnosti a minulosti – v Antunesových očiach sa všetko odohráva naraz, nerozlišujúc ani myšlienkové pochody a udalosti fyzickej reality. Preto je Marcelliovej preklad tohto románu takmer samostatným tvorivým dielom rozprávajúcim o starých väzbách v novej dobe, s dikciou prispôbenou senzualite slovenského prostredia.

Eva Batiková

Poézia tisíc a jedného hlasu

Hovorí britská poetka Carol Ann Duffyová

Verše britskej poetky Carol Ann Duffyovej (1955) upútavajú pozornosť čitateľov od začiatku jej krátkej, ale už hviezdnej básnickej dráhy. O tom, či prívlastky kritiky „originálne, priezračné verše“ nie sú nadsadené, sa môžeme presvedčiť vo výbere *Nesvätá žena* (LN Studňa 2006), ktorý zostavil a preložil Ján Gavura. O Duffyovej sa hovorí ako o nepodplatnej poetke, prísnej a presnej pozorovateľke, schopnej načúvať ľudskému hlasu a potom zhmotniť podstatu ľudského problému či dokonca celého života do jedinej básne. Vynikajúco zvláda techniku vnútorného monológu a pri svojej nepodkupnosti sa nezastavuje pred situáciami, ktoré iní obchádzajú alebo sa pri nich červenajú. Naplňa svoju povest nesvätej ženy, ale neuchyľuje sa k módnym alebo lacným trikom. Bez poézie sa cíti až „fyzicky osamelo“ a z tohto intenzívneho pocitu potreby básnickej komunikácie vzniká jej naliehavá výpoveď. Okrem zbierky *Nesvätá žena*, ktorá zachytáva autorkino prvé tvorivé obdobie (1985 – 1993), je pripravený výber osemnástich básní z Duffyovej najnovšej knihy *Rapture* (Picador 2005), ktorý vyjde po slovensky v prvej polovici tohto roka pod názvom *Uchvátená*. Jej intímny pohľad na tvorenie a spôsob, akým sa s poéziou dá spolunažívať, prinášame v krátkom rozhovore s autorkou.

• Prečo je poézia dôležitá?

– Pri toľkých problémoch, s akými sa v súčasnosti deň čo deň stretávame, sa básnik musí pýtať, načo je dobrá poézia, či to nie je náhodou zbytočná vec. Napriek všetkému si myslím, že aj tí najmocnejší v istom momente zažívajú bezmocnosť, beznádej a... A možno práve vtedy poézia dokáže vyjadriť pocity a obavy obyčajných ľudí a aspoň trochu pôsobí ako útecha či vyjadrenie vzájomnej ľudskosti, celkom ako nejaká nesvätá modlitba. Poézia bola pre mňa vždy povolaním, spoločníčkou v živote. Cítila by som sa veľmi osamelo, keby som nepísala poéziu.

* Co objavujete v prácach svojich študentov na kurzoch tvorivého písania?

– Zvyčajne hľadám niekoho, kto číta poéziu. Nečíta len súčasnú poéziu, ale vracia sa aj späť a má schopnosť vnímať aj staršiu poéziu. Nemyslím si, že hocikto, kto chce písať poéziu, tak môže robiť bez čítania a skúmania, ako to robili iní básnici. Takže hľadám niekoho, kto

je súčasne čitateľ aj autor, a ak je to tak, zvyčajne je dobrým študentom.

• Ako vznikajú vaše básne?

– Jestvujú dni, keď píšem v ustálenom režime. Najprv odvediem svoju dcéru do školy a vezmem na prechádzku psa. Potom okolo desiatej dopoludnia sa konečne dostanem k svojmu písaciemu stolu a pracujem na

básniach tak do tretej popoludní, keď odchádzam po dcéru do školy. Niekedy však idem na verejné čítanie poézie, inokedy na besedu v škole, a to sa už mení celý priebeh dňa. V ideálnom prípade je to však tak, ako som to opísala. Píšem asi päť hodín denne a niekedy ešte navyše hodinku-dve večer, keď už dcéra spí.

• **Vela vašich básní, najmä v zbierke *Zlomyselný čas* sa zakladá na osobnej skúsenosti a má charakter výrazného súkromného vyznania. Necítite sa zraniteľná pri takomto odhaľujúcom spôsobe písania?**

– Ešte pri žiadnom texte, čo som dosiaľ napísala, som sa necítila zraniteľná. Existujú témy, ktoré som nespracovala, aby som nenarušila pocit súkromia či neodhalila zraniteľnosť, takže som básne o nich ani nezačala. Keď už raz začnem písať báseň, stáva sa skôr literárnym ako osobným problémom.

• A aká je budúcnosť poézie?

– Nevieť. Pokiaľ ide o mňa, pracujem na zdokonalení spôsobu čítania poézie, pokúšam sa poéziu prezentovať inak, priniesť nové nápady na čítanie poézie inou formou. Pokúšam sa urobiť z čítania najnevyhnutnejšiu časť kultúrneho života, aby sa tieto verejné prezentácie stali ešte populárnejšie. Možno to by bol spôsob, ako ľudí priviesť k čítaniu. Dnes akceptujeme, že ľudia si len tak nevyjdú von a nekúpia si tenký zväzok veršov, a že naozaj musíme znovu definovať, ako sa má poézia dotýkať ľudí. Nazdávam sa, že v tomto storočí budeme svedkami zmeny v prezentovaní poézie, a možno to ovplyvní aj spôsob jej písania. Podľa mňa sa tento proces začal s ťažkosťami už v dvadsiatom storočí, doteraz sa však robil spôsobom devätnásteho storočia.

–jg–

Viac ako šesť dobrých básní...

Carol Ann Duffyová: *Nesvätá žena*, Bratislava, Literárna nadácia STUDŇA 2006
Preklad Ján Gavura

Básnickú tvorbu anglickej autorky so škótskym pôvodom približuje slovenskému čitateľovi reprezentatívny výber v preklade Jána Gavuru i s jeho doslovom. Hoci nie všetky texty považujem za presvedčivé, nepochybujem o tom, že jej „šesť básní sa zapísalo do kolektívnej pamäti“ (odkazujúc na slová P. Forbese z obalu knihy). Duffyová často už prvoplánovo zaujme motívmi i lexikálnymi prostriedkami pôsobiacimi predovšetkým v kontexte ženskej poézie vskutoku netradične. Mám na mysli najmä frekventované erotické motívy (aj v básňach, v ktorých stvárňuje vzťah ženy k identickému pohlaviu) a subštandardné lexikálne prostriedky, najmä vulgarizmy, t. j. jazykovú a motívickú expresivitu básní. Nonkonformnosť Duffyovej písania súvisí s otvorenosťou lyrického subjektu, ktorý si nedáva servítku pred ústa. V jej poézii sa okrem ženského subjektu objavuje dieťa i muž, poetka takisto využíva rôzne priestorové a temporálne motívy. Priamosť lyrického subjektu (báseň *Ústa plné mydla*) odkrýva problém jazyka, respektíve, transponovania reči do básne, širšie otázku hovorenia a myslenia, pokrytectva a úprimnosti či všeobecne známeho vzťahu medzi formou a obsahom. Tematizovanie ženského tela a ženskej skúsenosti nie je v básňach Duffyovej transparentné – „ženskost“ sa prezentuje skôr prostredníctvom farieb (prevláda červená, biela a purpurová): „*Láska / je nenávisť za bielym závojom; červený balón, čo praskne / priamo do tváre.*“ (s. 45) a odkazov na arachnológiu (poukazujúcu na súvislosti medzi písaním a elementárnymi ženskými činnosťami, ako sú tkanie, šitie či umývanie; motív siete a podobne). Vzťah muža a ženy je síce často zasiahnutý chladom, odcudzením medzi partnermi vzniká aj ako dôsledok agresivity alebo hrubosti muža, *zlý chlapec* povie dievčaťu v básni *Na hodine pani Tilscherovej* aj

sa narodila, no ani *pani Barrová, pani Huntová, pani Emeryová* nie sú kladnými vzormi... Duffyová vyjadruje intímnu ženskú skúsenosť, jednoznačne však neprotestuje voči mužskému svetu, skôr revoltuje voči svojmu konzervatívne, falošnému, neslobodnému či násilnému okoliu. Potenciálny problém hodnoty niektorých básní Duffyovej nesúvisí s ich „ženskostou“ – viaceré básne, v ktorých sa objavuje mužský subjekt, sú na pomyslenej hranici melodrámy a naopak. Presvedčivejšie sú tie básne, v ktorých poetka tematizuje telesnosť, či už z nej vyplýva negatívny (povedzme jedna z najdrsnejších Duffyovej básní *Ty Jane*), alebo pozitívny zážitok (pars pro toto pôsobivá báseň *Kým naša tvár*). Naopak, v básňach o prvej láske, hĺbke citu či mileneckom intenzívnom vzťahu sklzáva do banality a pátosu (básne *Naspamät, Prvá láska, Pozostala* a iné). Motív lásky, spojený s motívmi sna, listu, spomienky, smútku, clivoty atď., nielenže nadobúda minulostný, ale často azda práve preto aj melodramatický rozmer. Prelínanie prítomného a minulého času možno interpretovať i ako spájanie epických a lyrických postupov, podobne Duffyovej verš pripomína prozaickú vetu. Frekventovaný v Duffyovej poézii je veršový presah, ale poetka tiež v jednom verši využíva viaceré vety. O láske sa v niektorých básňach rozpráva, akoby autorka tvorila epický príbeh, s lútosťovým odstupom, ale bez jeho prítomnostného prežívania. Motív jazyka je v tvorbe Duffyovej dôležitý predovšetkým vzhľadom na zdôrazňovanú znakovosť básni, prostredníctvom ktorej sa úprimná výpoveď/spoveď subjektu sémanticky posúva. Popularita Duffyovej básní vyplýva azda z naznačeného spojenia autenticity, úprimnosti a fiktívnosti, rafinovanosti výpovede.

Marta Součková

ZO SVETA KNÍH

Úspešná púť za sv. Jakubom

Vlani bola najpredávanejšou knihou v Nemecku *Ich bin dann mal weg. Meine Reise auf dem Jakobsweg* (Potom som zase preč. Moja púť za sv. Jakubom) televízneho zabávača Hapeho Kerkelinga. Autor ovláda štyri jazyky a roku 2005 bol vyhlásený za najlepšieho komika roka. Jeho kniha hovorí

o šesťtyždňovej dobrodružnej ceste s jedenástkilovým ruksakom cez Pyreneje, Baskicko, Navarru, Galíciu k hrobu sv. Jakuba, ktorou putujú veriaci už vyše tisíc rokov. Autor objavuje neznáme regióny, stretáva pútnikov, zažíva samotu, ale aj blízkosť Boha.

Cena za romány a eseje

Literárnu cenu Nadácie Konrada Adenauera (dotovanú 15 000 eurami) udelili tento rok Petre Morsbachovej (1956). Autorka narodená v Zürichu študovala v Mníchove a St. Petersburgu, žije v Sternbergu a publikovala doteraz štyri romány a súbor esejí. Ocenenie jej udelili pre svojrázne myšlienky o globalizácii a výrazné stylistické nadanie. Vo svojich knihách sa zamýšľa nad mocou a apeluje na zodpovedné prístupy voči svetu, počnúc slobodou jednotlivca a pravdivosťou slov mocných. Jej

romány hovoria o hodnotových premenách človeka – duševných, historických a sociálnych. V románe *Plötzlich ist es Abend* (Zrazu je večer, 1995) zachytáva životný príbeh „matky guráže“ za čias komunizmu v Rusku, v druhom *Gottesdiener* (Boží služobník, 2004) zobrazuje portrét dedinského farára a jeho obce, hľadajúcej orientáciu. Literárnu cenu, ktorá sa udeľuje už od roku 1993, jej slávnostne odovzdajú 10. júna 2007 vo Weimare.

–lk–

Absurdnosť senility či provokatérstva

Koncom januára vyšiel v USA nový román 84-ročného Normana Mailera *The Castle in the Forest* (Zámok v lese), v ktorom sa pokúša dopátrať k podstate zla. „Dôstojník zla“, sám diabol, rozpráva o výlete do Hitlerovho detstva. Vidí ho ako sexuálne abnormálneho, ako dieťa incestu, čo má len jeden semenník, v noci sa pomočuje, otec ho bije a matka rozmaznáva. Od otca včelára sa malý Adolf naučí, že niekedy treba zabiť plynom celý

chorý včelí rod, aby sa ochránil ten zdravý. Adolf Hitler predstavuje pre Mailera absolútne zlo, nitkami však v románe táhajú diabol. Hitler sa stáva bezbranným vykonávateľom plánov podsvetia a zlo sa posúva do roviny metafyziky. Názory kritikov na túto knihu sa rozchádzajú. Niektorí si myslia, že Norman Mailer to už vo svojom pokročilom veku nemá v hlave v poriadku, iní tvrdia, že ostáva verný svojej povesti provokatéra prvej triedy.

Prvý SMS-kový román

Vo fínskom vydavateľstve Tammi vyšiel SMS-kový román *Posledné správy* autora Hannu Luntiala. Dej románu tvoria iba esemesky. Rozprávajú príbeh fiktívneho riaditeľa z odvetvia informačných technológií vo Fínsku, ktorý dá v práci výpoveď a vydá sa na cestu po Európe a Indii. Prostredníctvom SMS správ je v stálom kontakte s priateľmi a príbuznými. Odoslané správy a odpovede sú

v chronologickom poradí a tvoria 332-stranový román. Približne 1000 SMS správ je plných gramatických chýb a rôznych skratičiek, aké sa bežne používajú v SMS konverzácií. Autor románu sa vyjadril o svojom experimente: „*V konečnom dôsledku môžu textové správy prezradiť o človeku oveľa viac, než by ste si na začiatku mysleli.*“

–mgs–

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

V NEMECKU

Beletria	Literatúra faktu
1. Daniel KEHLMANN: <i>Die Vermessung der Welt</i> (Premeriavanie sveta)	1. Hape KERKELING: <i>Ich bin dann mal weg</i> (Potom som zase preč)
2. Charlotte LINK: <i>Das Echo der Schuld</i> (Ozvena viny)	2. Louise JACOBS: <i>Café Heimat – Die Geschichte meiner Familie</i> (Kaviareň Domov – Príbeh mojej rodiny)
3. Marina LEWYCKA: <i>Kurze Geschichte des Traktors auf Ukrainisch</i> (Krátka história ukrajinských traktorov)	3. Bernhard BUEB: <i>Lob der Disziplin</i> (Chvála disciplíny)
4. Thomas HARRIS: <i>Hannibal Rising</i> (Vzostup Hanibala)	4. Peter HAHNE: <i>Schluss mit lustig</i> (Koniec zábavy)
5. Frederick FORSYTH: <i>Der Afghane</i> (Afgánc)	5. Dietrich GRÖNEMEYER: <i>Lebe mit Herz und Seele – Sieben Haltungen zur Lebenskunst</i> (Ži srdcom a dušou – Sedem prístupov k umeniu žiť)
6. John GRISHAM: <i>Der Gefangene</i> (Zajatec)	6. Gerhard SCHRÖDER: <i>Entscheidungen – Mein Leben in der Politik</i> (Rozhodnutia – Mój život v politike)
7. Francois LELORD: <i>Hector und die Entdeckung der Zeit</i> (Hektor a objav času)	7. Eva-Maria ZURHORST: <i>Liebe dich selbst</i> (Miluj seba samého)
8. Katharina HACKER: <i>Die Habenichtse</i> (Úbožiaci)	8. Henning SCHERF: <i>Grau ist bunt – Was im Alter möglich ist</i> (Sivá je farebná – čo všetko je možné v starobe)
9. Tommy JAUD: <i>Resturlaub</i> (Dovolenka na zotavenie)	9. Joachim FEST: <i>Ich nicht</i> (Ja nie)
10. Iny LORENTZ: <i>Die Pilgerin</i> (Pútnička)	10. Sabine KUEGLER: <i>Ruf des Dschungels</i> (Volanie džungle)

Nelahký výber z ponuky pre deti

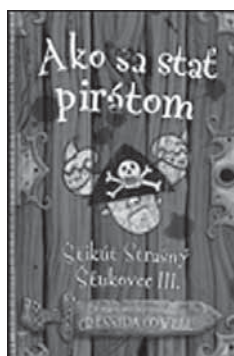
Cressida Cowell
Ako si vycvičiť draka.
Štikút Strašný Štukovec III.
 Bratislava, Vyd. Slovart 2006
 Preklad Otakar Kořínke

Ak náhodou vo vašom okolí lietajú draky a vy si neviete s nimi poradiť, príručka Štikúta Strašného Štukovca III. vám určite poskytnie zopár užitočných rád. Príbeh vikinských chlapcov, ktorí si musia zaslúžiť členstvo vo vyšších oddieloch preukázaním mužnosti a hrdinstva, nás prekvapí svojim vtipom i trefnými ilustráciami. Členstvo získajú jedine tí, ktorí si prinesú z nebezpečnej jaskyne draka a vycvičia ho tak, že ich bude poslúchať na slovo. Hlavnému hrdinovi Štikútovi sa podarí chytiť len veľmi malého dráčika, ktorý mu prinesie množstvo útrap. Ani jeho kamarát Rybonoh si nechytí práve najšikovnejšieho draka, ale Štikúta vraj čaká úspech, ako mu predpovedá jeho starý otec Vráskavec. Nastáva deň veľkej skúšky a mladí Vikingovia majú predviesť, ako si vycvičili drakov. Štikútov malý drak Bezzubec neposlúcha svojho pána, provokuje ostatných drakov natoľko, že sa zomelie medzi nimi bitka. A tak majú byť mladí Vikingovia vyhnaní z osady, napospas osudu, ako to káže dávny zákon O nesplnení skúšky. Keďže Štikútov otec je najvyšším náčelníkom, dovolí si odložiť uplatnenie rozkazu na nasledujúce ráno. Ako sa teda podarí nášmu Štikútovi naplniť proroctvo starého Vráskavca, že bude úspešný? Čo ho ešte na nezvyčajnej ceste osudu postretne?

-dpa-

Cressida Cowell
Ako sa stať pirátom. Štikút
Strašný Štukovec III.
 Bratislava, Vyd. Slovart 2006
 Preklad Otakar Kořínke

Dnešná predstava piráta nie je až taká romantická ako kedysi. Dnes stačí, ak si chlapec sadne za počítač a napáli „cédéčko“, alebo sa „načerno“ odvezie v hromadnej doprave. Kto v detstve nechcel byť naozajstným pirátom na ukoristenej lodi s množstvom bohatstva v tajnej jaskyni? Túžbu po dobrodružstve a bohatstve ešte umocňuje predstava o svojej mužnosti a odvaha a tajné prianie podobat sa na Johnyho Deepa. Nuž ale Cressida Cowell veľmi dobre vie, čím malých i veľkých pobalamutí. Vo svojej knižke o pirátoch **Ako sa stať pirátom**, voľným pokračovaním knižky **Ako si vycvičiť draka**,

namiešala staré predstavy s tými novšími. Jej vikinskí piráti z ostrova Berk sú roztomilé postavky na čele s trochu nešikovným, ale zato dôvtipným Štikútom. S ostatnými chlapcami chodí do školy, kde sa učia pokročilejšiu bežnosť, revu, plvanie, zlému pravopisu, vlastne zlému pravopisu... Štikút nevykiká v ničom až do chvíle, kým sa so svojim najlepším kamarátom Rybonohom nezachráni po spackanej hodine šermu na mori a nedopĺňajú na breh na záhadnej truhle slávneho pradedka Temnobrada Desivého. Upozornenie na veku truhly vystriha pred jej otvorením. Je možné odolať? Príbeh Cressidy Cowell je zaujímavý, podstatné však je, že nie jej hlúpy. Zlomové situácie sa nerozpletajú pomocou nepochopiteľných zásahov zhora, zdola. Zvraty v dejí sú jednoduché, ale inteligentné. Zaujme nielen príbehom, ale aj podarenými kresbičkami od samotnej autorky, ktoré nielenže ilustrujú, ale vytvárajú aj interaktívnu cestu v čítaní knižky.

-eťa-

Zbigniew Nienacki
Pán Tragáčik a Strašidelný kaštieľ
 Bratislava, Ikar 2006
 Preklad Peter Čačko

Tentoraz sa pán Tragáčik ocitne v trochu netradičnej úlohe. Šéf ho poverí funkciou kustóda v múzeu v kaštieli v Janówke z devätnásteho storočia. So svojimi dvomi pomocníkmi – aktívnou slečnou Wierzonovou a fanúšikom bigbitu Bigosom – dostanú sa do úlohy urobiť kompletnú inventarizáciu kaštiela. Úloha napohľad nudná a nezaujímavá sa však zmení na napínavé pátranie po tajomstve ukrytom v kaštieli a strašidle, ktoré sa stáva jeho pravidelným, aj keď nevítaným návštevníkom. K slovu sa dostanú aj znalosti pána Tragáčika z oblasti histórie a umenia – stopy totiž smerujú k tajomným slobodomurárskym lóžom. Po vyriešení záhady sa hlavný hrdina môže na svojom komickom aute pustiť do ďalšieho dobrodružstva. Príbeh sa odohráva roku 1967, a preto možno nebude pre dnešnú mládež jednoduché pochopiť niektoré pojmy a zvyklosti pochádzajúce z čias pred 40 rokmi. A to nemám na mysli len praženicu s klobásou, ktorú si doprajú každý deň na raňajky traja neúnavní poľskí pátrači. Svojrázny jazyk, sympatickí hrdinovia a ich šibalský humor by mal byť pre mladých čitateľov dostatočným lákadlom.

-vra-

Thomas Brezina
Klub záhad – Upír zo zámku.
Neviditeľná beštia. Démon ticha
 Bratislava, Fragment 2006
 Preklad Silvia Stuppacherová
 Tri detektívne knižky lákajú malého čitateľa „magickou superlupou“. Hrdinovia, v tomto prípade dvaja chlapci a jedno dievča – členovia Klubu záhad, riešia tajuplné a zvláštne udalosti. Čitateľ im má pri práci pomáhať, dostane na to v úvode knihy ako pomôcku lupu. Keď ju priloží na požadované

poličko, odhalí správnu odpoveď či záhadnú podobu. Čitateľ má nárok hádať, domnievať sa, získavať body a v závere sa porovnať s tromi hrdinami. Autor tak z čitateľa robí štvrtého pátrača (nie však povestného konkurenta Dlháňa Norrisa z Troch pátračov). Pekná myšlienka, ale občas nie práve zmysluplne završená. V knihe sa občas vyskytujú také otázky, na ktoré by našiel odpoveď azda iba jasnovidca. Do istej miery je mu nápomocná príloha Klubu záhad, ktorá zhŕňa poznámky, múdrosti, hlúposti, vtipy jeho členov. Knižky prekvapia mladého čitateľa rôznymi témami – upíry, posun v čase, neviditeľná beštia, neprekvapia ho však rafinovanosťou príbehu, rozprávania a napokon ani záhadami a ich riešením. Príbehy sú nielen neveriteľné, ale často narušujú logické zákonitosti, čo odporuje uvažovaniu pátračov.

-eťa-

Luc Besson
Artur a zakázané mesto
 Bratislava, SPN – Mladé letá 2006
 Preklad Zuzana Szabóová

Po nevydarenej prvej časti trilógie **Artur a Minimojovia** o tom, ako malý hrdina zmizne v tmavom bahnitom potrubí, ktoré vedie do zakázaného mesta, autor si ani druhou časťou nezlepšil svoju nelichotivú povest. V druhej časti si to Artur šinie s ďalšími dvoma hrdinami – princeznou Seléniou a princom Betaméšom – po okraji obrovskej priepasti a k zakázanému mestu to majú ešte pekne ďaleko. Majú pred sebou veľké dobrodružstvo, ktoré si vyžaduje množstvo odvahy a rozvahy. Artur hľadá nielen svojho zmiznutého starého otca, ale aj rubínový poklad. Ak sa mu to nepodarí, príde so svojou starkou o dom, v ktorom bývajú. Aj keď odvahy má Artur dost, rozvahy už menej. Úplne je opantáný láskou k naoko pyšnej princeznej Selénii. Svojich kamarátov neraz privedie kvôli tomu do šlamastiky, ale šťastena stojí na ich strane. Starý otec žije a rubínový poklad je priam na dosah. Nič nie je také jednoduché, ako sa zdá. Artur s kamarátmi aj so starým otcom sedí vo väzení krutého vládcu zakázaného mesta Maltazarda. Ten sedí na svojom tróne, ktorý sa nachádza priamo na vytúženom rubínovom poklade. Skúsme sa teda povzniesť nad Bessonove „prehrešky“ a snívať spolu s Arturom o rubínovom poklade a princeznej Selénii a zároveň dúfať, že záverečná časť tejto trilógie bude vydarenejšia.

-mgb-

Ondřej Sekora
Ferdo Mravec
 Bratislava, Fragment 2006
 Aktívny prístup k čítaniu a najmä pozeraniu obrázkov vyžaduje veľké leporelo ponúkajúce skrátený výber príbehov tejto obľúbenej kreslenej postavky. Príbehy sú vyzroprávané len obrázkami, jednoduché krátke texty sú úlohy, na ktoré má dieťa odpovedať. Sú akýmsi indikátorom, na čo má dieťa pri prezeraní knižky sústrediť pozornosť a zároveň podnecujú detskú fantáziu a tvorivý prístup.

Ján Vrabec
Červená čiapočka
 Žilina, Knižné centrum 2006
 Kartónové stránky tohto veľkého leporela s klasickou rozprávkou o nerozvážnej dôverčivosti, s výraznými obrázkami otvárajú tým najmenším čitateľom dvere do sveta Istivosti a iných nástrah, aké ich v živote môžu postretnúť.

Vydavateľstvo DACO

Adresa: Malokarpatská 22, 900 21 Svätý Jur
 Tel.: 02/44970689
 e-mail: mikloskojosef@zoznam.sk

Vedúci: Jozef Mikloško

Vznik: Roku 1995 som nemohol nájsť vydavateľa pre svoju prvotinu **Prísne tajné – Ako sme boli malí**, a tak som si založil vlastné vydavateľstvo. Tento model sa osvedčil a odporúčam ho aj iným. Z debutu sa predalo 12 tisíc kusov. Tak to pokračovalo aj ďalej, z knihy **Lúčenie** som vydal 6 tisíc kusov, dávno už nemám ani kus. Aj ostatné knihy mali nemalé náklady, boli lacné a dostupné.

Zameranie: DACO je zamerané na slovenských autorov, pretože vydáva a distribuuje najmä knihy Jozefa Mikloška. Okrem toho sme vydali aj dve úspešné knihy, na ktorých mal autorský podiel biskup Rudolf Baláž. Prvá mala názov **Milovať bez lásky a sexu** (60 Sk), druhá **Fatima – posolstvo a jeho plnenie** (50 Sk). Kolk sa z nich predalo, radšej neprezradím, aby ste mi nezavideli. Každá kniha vydavateľstva DACO musela byť úspešná, pretože iba tak sa mohla vydať ďalšia, z peňazí za predchádzajúcu. Počas piatich rokov, keď som bol velyslanec v Taliansku, vydavateľstvo bolo nečinné, pretože velyslandci nemôžu podnikáť – táto pauza však vydavateľstvo finančne „posilnila“.

tajné – Ako sme boli malí. Ľuďom sa najviac páčila, poznám rodiny, ktoré sa po jej prečítaní rozhodli znova mať dieťa. Jej propagáciu som so svojou rodinou robil na 47 kultúrnych večerach po celom Slovensku. Keď sme pár kníh predali, mali sme na benzín.

• **Čo vás najviac trápi na knižnom trhu?**

– Model, že z knihy, ktorá stojí 100 korún, ide 19 štátu ako daň, 40 tlačiarovi a 40 distributérovi, takže pre autora, vydavateľa, redaktora, grafika a fotografistu zostáva jedna koruna. Autori si musia sami zohnať financie na vydanie knihy, potom sa nájde aj vydavateľ. V praxi to znamená pokorné prosíkanie o peniaze, aj žiadosti o príspevok z MK SR sú príliš byrokratické. MK SR by mohlo napr. sponzorovať každému slovenskému autorovi jeden – dva veľkoplošné plagáty na pár týždňov. Aj distribútori by mohli viac dať do reklamy predávaných kníh, z ktorých žijú. Slováci vlni minuli na hazardné hry 40 miliárd korún, 83 percent ľudí má mobily, dovedna pretelefonujú miliardy... Kto nečíta a sa nevzdeláva, skôr-neskôr sa to negatívne prejaví na jeho kariére. V modernom štáte budú mať šancu iba všestranne vzdelaní ľudia.

• **Prezradíte svoj vydavateľský sen?**

– Nemám veľké sny, s vekom ich je čoraz menej. Denne dakujem Bohu za zdravie, tvorivosť, nápady a nové myšlienky. Nemali by sme brať život príliš vážne, sužovať sa s nepodstatnými vecami, ktoré nemôžeme zmeniť a za ktorými onedlho ani pes neštekne.

• **Ako knihu práve čítate?**

– Rozčítaných ich mám veľa. Momentálne som sa vrátil k Rusom – Paustovskému, Buninovi, Pasternakovi, Solženicynovi,

Šalamovovi, Gorkému, Prišvinovi. Rozčítaný mám aj históriu pápežov, životopisy svätých a dejiny Cirkvi. Páči sa mi aj kniha **Prísne tajné – Ako sme boli Taliani**, odporúčam ju prečítať si. Môže sa na ňu tešiť jeden z našich čitateľov, ktorý nám do 28. februára pošle kupón vydavateľstva DACO z 11. s.

• **Kolko kníh ste vydali vlni?**

– V minulom roku som vydal dve knihy, obe vyšli v decembri. V utorok 5. 12. 2006 som zadal do tlačiarne Lúč text knihy **Ktorého si, Mária, do neba vzala** (80 strán, 10 farebných fotografií, spoluautormi sú Monika Čerňanská-Miklošková a Daniel Mikloško). Vo štvrtok 7. 12. 2006 som odovzdal do tlačiarne Lúč text knihy **Prísne tajné – Ako sme boli Taliani** (408 strán, 249 fotografií, z toho 99 farebných). V sobotu podvečer 9. 12. 2006 bolo z obidvoch kníh vytlačených po 30 kusov, pretože nasledujúci deň som otváral v Bratislave výstavu kníh 25 vydavateľov Združenia katolíckych vydavateľov Slovenska. Ako novému predsedovi združenia by mi bolo trápne nemať tam žiadnu knihu. Tomu sa povie vydavateľská rýchlosť. O tri dni som už mal po stovke výtlačkov a za týždeň sa vytlačili všetky.

• **Ktoré distribučné spoločnosti rozširujú tituly vášho vydavateľstva?**

– Spolok svätého Vojtecha, Don Bosco, ZAEX, MODUL, martinus.sk, Karmelitáni, LB Story, dohody s ďalšími sa pripravujú. Dodávam knihy aj do niektorých predajní a predávam ich pri prezentáciách a kultúrnych akciách.

• **S akými edičnými zámermi ste vstúpili do roku 2007?**

– Nateraz sú prísné tajné, pretože neviem, čo sa mi podarí dopísať. Prezradím iba to, že v tomto roku je 50. výročie Kalvárskeho olympijských hier. Vlni sme mali 60. stretnutie 60 „trojárrov“ spod Kalvárie v Nitre, o ktorých píšem v knihe **Ako sme boli malí** (tridsiati nepišli, lebo už zomreli). Mnohí pospomínali toľko veselých príhod z nášho detstva, že keď všetci dodržia, čo slúbili, vydám pokračovanie knihy **Ako sme boli malí**, ktorá bude mať veľa autorov. Samozrejme, keby sa objavilo niečo výnimočné, rád to vydám.

• **Ktorý zo svojich titulov pokladáte za najlepší?**

– Najviac sa mi páči vždy ten posledný. **Ako sme boli Taliani** je úprimné a otvorené rozprávanie o piatich rokoch prežitých v Taliansku, nie pozorovaných spoza skiel mercedesa. Netradične sú opísané udalosti, stretnutia s výnimočnými aj jednoduchými ľuďmi, neobččajné kultúrne zážitky, lyrické vyznania a veselé historky. Moja najúspešnejšia kniha je **Prísne**

VÁŠEŇ A SKLAMANIE

**Derek Fell:
Vincent van Gogh.
Ženy v jeho živote
Bratislava,
Slovenský spisovateľ 2006
Preklad Alena Redlingerová**

Slová Vincenta van Gogha „nemôžem žiť bez lásky, bez ženy“ sa stali mottom knihy historika umenia Dereka Fella o ženách, ktoré ovplyvnili život a tvorbu slávneho maliara. Na základe systematického štúdia zachovaných dokumentov

a korešpondencie umelca sa autor biografickej práce zamerával na jeho vnútorný svet. Analyzoval fakty, rôzne komentáre či postrehy, aby mohol načrtnúť búrlivý život a zväčša neúspešné romantické vzťahy maliara so ženami. Doteraz životopisci nevenovali až takú pozornosť úlohe žien vo Vincentovom živote. Práve preto je Fellova práca novým obrazom maliara. Jeho zmysel pre podrobnosti ukázal, ako životné úder a zlomy otriasali maliarom, až narušili jeho duševné zdravie.

Fellov netradičný pohľad sa začína úvahou, čo donútilo tohto 37-ročného muža obrátiť zbraň proti sebe. Bohatá korešpondencia, najmä listy bratovi Theovi, mladšej sestre Wil, matke Anne, švagrinej Jo a niektorým kolegom, poskytla autorovi dosť podkladov na vysvetlenie príčin Vincentovej samovraždy. Detstvo „smutného, zadumaného, chlapca bez štipky sebadôvery so zachvatmi zúrivosti“ vyrastajúceho v rodine kalvínskeho pastora v južnom Holandsku predurčilo jeho vzťah k ženám. V prvom zamestnaní – v strýkovej umeleckej galérii v Haagu a jej londýnskej pobočke predával obrazy – zažil prvú lúboštnú katastrofu, odmietla ho dcéra domácej. V kníhkupectve v Dordrechte podľahol náboženskému fanatizmu a rozhodol sa, že bude študovať teológiu v Amsterdame (pôsobil však len ako laický kazateľ medzi baníkmi v Belgicku). S hlbším záujmom o kreslenie prichádza i vášnivé vzplanutie k odovzenej sesternici Kee Vosovej. Jej odmietnutie ho na roky poznačilo. Útechu našiel v náručí tehotnej prostitútky Sien, neskôr Margot. Po jej odmietnutí sa pokúsil o samovraždu. Potom čelil obvineniu, že zviazol mladú modelku Gordinu. V listoch si neraz otvoril srdce a priznával sa k svojim túžbam i snom. Hoci jeho vzťahy k ženám dominujú tejto knihe, predsa autor ho predstavil aj ako maliara. Fell sa usiloval pochopiť Vincentov život nielen z dokumentov, ale aj z autentického prostredia, v ktorom žil. Vybral sa po jeho stopách do Holandska a Francúzska, zostavil chronológiu jeho života i bohatú bibliografiu a čitateľov upozornil, kde môžu vidieť najväčšie zbierky jeho obrazov.

Osem kapitol knihy, to nie je bežný sprievodca životnou púťou a dielom maliara, ale náročná biografická číra. Veď čítanie úryvkov listov, vysvetľujúcich komentárov, úvah autora núti čitateľa premýšľať o záhadách a tajomstvách života tohto vynikajúceho umelca, jeho nádejach a sklamaníach, ktoré vkladal do svojich osudových žien. Korešpondencia je neobyčajným dokumentom, ktorý umožnil nazrieť z inej strany na život maliara, trpko skúšaného človeka.

Zuzana Galovičová

S Tomášom Janovicom v reštaurácii T.

© Peter Klúčik

Správa o siedmich hlavných hriechoch

Kedy: 29. december 2006
Kde: Reštaurácia T.
Prítomní: Vydavateľ Martin Štěpánek, výtvarník Róbert Brun, Milan Lasica, Tomáš Janovic a mladá, sympatická čašníčka. Inak ani živá noha.
Dôvod stretnutia: Uvádzanie do života výtvarno-textových albumov.
Téma albumov: Sedem hlavných hriechov. Úvod napísal Milan Lasica, smutné anekdoty Tomáš Janovic a sedem hlavných hriechov inšpirovalo k skvelým výtvarným dielam Róberta Bruna, Igora Bencu a Karola Felixu. Každý z výtvarníkov je autorom samostatného, „svojho“ albumu. Smutné anekdoty sú tie isté; aspoň dve ukážky:

Obžerstvo

Žalúdku sa ulaví
keď vyvracia
čím sa pokazil
škoda že si takto nemôže ulaviť
aj srdce

Smilstvo

Jajkele sa rozpráva s Bohom:
„Pane zaplatiť v bordeli
kde sú ku mne milí
to nie
ale dávať všetky peniaze Sáře
ktorá nemá pre mňa dobré slovo
to je kôšer?“

Téma rozhovoru pri stole:

V reštaurácii T. sme sa rozprávali najmä o svojich hriechoch, lebo slušný človek si najlepšie pamätá to, za čo sa najviac hanbí. Okrem toho – kajať sa môžeme až vtedy, keď zhrešíme.

Jedlá a nápoje: Pri odchode sme sa kajali, lebo sme sa (takmer) dopustili jedného z vyššie spomenutého hriechu (nie smilstva).

Tomáš Janovic

LITERÁRNE HÁDANKY

Ak už netrpezlivo čakáte na vyriešenie hádaniek z Knižnej revue č. 2/2007, tak sa nedočkáte nijakého prekvapenia, pretože všetky vaše riešenia boli správne. V prvom stvorverší bol utajený autor **Franz Kafka** a jeho román **Proces**, z druhého štvorveršia ste správne vyčítali **Ladislava Balleka** a jeho **Agáty**. Román **Patricka Süskinda Parfum** z vydavateľstva Columbus posielame **Silvii ČINTALOVEJ** do Modry a román **Letný ostrov** z vydavateľstva Ikar Jane **OKRUCKEJ** do Modrovky.

V dnešných literárnych hádankách sa ukrývajú prozaické diela, ktoré v čase svojho vzniku vyvolali veľký ohlas v literárnych kruhoch i medzi čitateľmi. Autorkou románu, ktorého názov sme zašifrovali do prvej hádanky, je jedna z našich najvýznamnejších prozaičiek všetkých čias. Aj druhá hádanka ukrýva románové dielo, ale inonárodnej literatúry. Oba romány vznikli v 20. storočí, ten prvý – slovenský iba o osemnásť rokov neskôr ako ten druhý – anglický. V oboch románoch zohrávajú dôležitú rolu vášne, tá erotická rozhodne väčšiu v druhom diele. Tu sú obe hádanky:

I.

Jedna dáma múdro píše
o osudoch veľkej ríše.
Slávnou vežou v tejto ríši
nemohli sa večne pyšiť.

II.

Hrdinu má za manžela,
všetky statky, čo si želá.
Budík túžby v nej však tiká.
bo jej chýba erotika.
A keď stretne chlapa z lesa,
od lásky jej srdce plesá.

Prvá hádanka má v sebe priamo zakódovaný názov diela; domnievame sa, že nebude pre čitateľov ťažká. Ako naznačuje, ide o historický román. Nie je to najznámejšia či najslávnejšia autorkina kniha, ňou je iné jej dielo, s ktorým sa musel zoznámiť minimálne každý, kto sa pripravoval na maturitu. Napriek tomu, že autorkina novela z roku 1940 bola v zozname „povinného čítania“, mnohí maturanti si lyrický príbeh o vzťahu Magdalény k dvom mužom prečítali aj nepovinne. Predpokladáme, že druhá hádanka je náročnejšia. Neukrýva priamo názov diela, vyjadruje jeho tematicko-obsahový plán, takže pre identifikáciu textu je potrebné jeho poznanie. Máme ho k dispozícii aj v slovenskom preklade (Vyd. Slovart 2002, Petit Press 2005). Ako pomôcku pridávame, že keď roku 1928 román po prvý raz vyšiel, bol scenzurovaný, teda nešlo o jeho úplné znenie. V puritánskom Anglicku však aj tak vyvolal veľký škandál, autor, ktorý v ňom otvorene písal o ľudskej sexualite, tak trochu v intenciách Freudovho učenia, musel čeliť mnohým obvineniam z nemravnosti. Dielo bolo dokonca zakázané a v plnom znení potom vyšlo až v roku 1960. Prirôdzené, škandál a zakazovanie prispeli k jeho popularite, a tak ide o najslávnejšiu autorovu knihu. Dočkala sa aj filmového spracovania. Na vaše riešenia, čiže mená autorov (krstné mená a priezviská) a názvy diel s priloženými kuponmi vydavateľstiev Ikar a Fragment, ktoré venovali knižky do súťaže, čakáme do 28. februára.

Vymýšľa Igor Hochel

JUBILANTI

od 14. februára do 28. februára

- 28. februára 1948 sa narodil prozaik a autor kníh pre deti **Július BALCO**, ktorému vydavateľstvo REGENT pripravilo k narodeninám darček pre spisovateľa najcenejši – novú knihu. Zbierkou poviedok **Diablova trofej** vydavateľstvo znovu uviedlo na knižné pulty logo bývalej smenárskej edície,

tentoraz ako Reedície Erb. Jednému z našich čitateľov venuje vydavateľstvo Regent knihu **Diablova trofej** aj s podpisom autora. Namiesto vinšů skúste navrhnúť jubilantovi do jeho erbu čosi, čo by vystihovalo jeho tvorbu, a nezapudnite priložiť kupón Regent. Na vaše návrhy čakáme do 28. februára.

Narodili sa:

- 15. 2. 1961 – prozaik a divadelník **Karol D. Horváth**
- 17. 2. 1957 – prozaik **Dušan JARINA**
- 18. 2. 1922 – prozaička, autorka literatúry faktu **Karin LÁSZLOVÁ**
- 18. 2. 1942 – prozaička a poetka **Ida PLACHTINSKÁ-HUBOVÁ**
- 19. 2. 1937 – prozaik, autor pre deti **Pavel GRŇA**, žije v srbskom Kysáci
- 19. 2. 1957 – prozaička, dramatička, autorka kníh pre deti a mládež, kritička, publicistka, editorka, prekladateľka **Jana JURÁNOVÁ**
- 23. 2. 1932 – prozaik, publicista, autor kníh pre deti a mládež **Anton HYKISCH**
- 24. 2. 1928 – básnik, prekladateľ a literárny vedec **Viliam TURČÁNY**
- 25. 2. 1932 – slavista, slovakista, prekladateľ **Jurij BOGDANOV**, žije v Moskve
- 25. 2. 1942 – teatrológ, publicista **Vladimír ŠTEFKO**
- 25. 2. 1946 – básnik, textár, publicista a prekladateľ **Ján ŠTRASSER**
- 27. 2. 1944 – básnik a aforista, prozaik a dramatik **Peter GREGOR**

Literárne dielo januárového jubilanta Petra **JAROŠA** má veľa priaznivcov, ako o tom svedčia aj ohlasy našich čitateľov, z ktorých vyberáme:

„V majstrovstve autora (P. Jaroša) ma zaujala životodarná interpretácia reality, farbistá, citlivá, šťavnatá, teplá a voňavá.“

Lubomíra Luhová

„Z tvorby Petra Jaroša upútala moju pozornosť rodová sága **Tisícročná včela** a jej veľmi úspešná filmová verzia. Do ďalších rokov želim autorovi pevné zdravie a veľa nových románov.“

Ján Vanko

„Najbližšie sú mi romány **Tisícročná včela** (aj pre filmové spracovanie), či **Nemé ucho, hluché oko**, ktoré som si kúpila aj do mojej domácej knižnice. Vo filme obdivujem našu prírodu a tiež našu starú mestskú časť Popradu – Spišskú Sobotu, ba aj mnohých hercov-komparzistov, ktorí si vo filme zahráli. V rozhlase ma takisto bavila jeho hra a rada si ich vypočujem.“

Katarína Hronkinová

„Páči sa mi najmä **Tisícročná včela**. Má čo dať aj súčasnému mladému človeku – hĺbkou a silou životnej filozofie, priblížením viacerých historických situácií dôležitých pre našu súčasnosť (prelom 19. a 20. storočia, madarizácia, 1. svetová vojna).“

Napísal nám **Mgr. Ján Matoš** z Michaloviec, ktorému Agentúra Signum venuje najnovšiu knihu Petra **JAROŠA Kárový horník alias Modrý jazdec** s autorovým venovaním.

Kto dostane knižku?

Odbornú publikáciu **Nerastné suroviny Slovenska** zo Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra posielame **Jozefovi SOLTÉSOVI** do Liptovského Mikuláša.

OBJEDNÁVKA

Dvojtýždenník **KNIŽNÁ REVUE** na rok 2007 si môžete objednať telefonicky: 02/52920272, e-mailom: krevue@litcentrum.sk alebo písomne či osobne: **Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava**

DACO
Strana 10

Ikar
(Literárna hádanka 1)
Strana 11

Fragment
(Literárna hádanka 2)
Strana 11

Regent
Strana 11

Porozumenie je sebazáchovný akt

Rozhovor s prekladateľkou a editorkou Janou CVIKOVOU

Jana Cviková (1963) je iniciátorkou a jednou z hlavných predstaviteľiek feministického vzdelávacieho a publikačného projektu ASPEKT, ktorého oficiálna existencia sa začala v roku 1993 vydávaním feministického kultúrneho časopisu *Aspekt*. Súčasťou početných aktivít, ktorým sa ASPEKT ako mimovládna organizácia venuje, je aj jej editorská, prekladateľská a publikačná činnosť. Pod značkou *Aspekt* vyšli napríklad jej preklady z nemčiny: Libuše Moníková *Ujma* (1999), Nicole Müller *Pretože to je na láske to strašné* (1999), všetky tri knihy Aglajy Veteranyi, Marianne Grabrucker *Typické dievča?* (2006). Zostavila a preložila i knihu Ireny Brežnej *Tekutý fetiš* (2005), vypravovala ju aj doslovom, podobne ako úspešné *Happyendy* Jaroslavy Blažkovej. Ako editorka, autorka a prekladateľka stála spolu s Janou Juráňovou pri zrode publikácií zameraných na rodovú problematiku, napr. *Piata žena. Aspekty násilia páchaného na ženách* (2001), *Ružový a modrý svet. Rodové stereotypy a ich dôsledky* (2003), *Lesby-by-by. Aspekty politiky identít* (2004), *Žena nie je tovar. Komodifikácia žien v našej kultúre* (2005) či obľúbená *Kalendárka*. V rámci medzinárodného projektu *1000 žien pre Nobelovu cenu mieru 2005* bolo na túto prestížnu cenu nominovaných tisíc žien z celého sveta, zo Slovenska vybrali Janu Cvikovú a Danielu Hivešovú-Šilanovú. V uplynulom roku zastupovala Slovensko v medzinárodnej porote Veľkej ceny pre východoeurópsku literatúru a do publikácie *Frauenbilder, feministische Praxis und nationales Bewusstsein in Österreich-Ungarn 1867-1918* prispela staťou o vzniku feministického vedomia na Slovensku „*Sinnlose*“ und „*sinnvolle*“ *Emanzipation*. V roku 2006 vyšiel aj medzinárodný biografický slovník *A Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminisms in Central, Eastern, and South Eastern Europe, 19th and 20th Centuries*, do ktorého pripravila heslá o Elene Maróthy-Soltésovej a Terézii Vansovej.

• Knižná edícia *Aspektu* oslávila koncom minulého roka desiate výročie. V čom je jej výnimočnosť v porovnaní s ponukou iných vydavateľstiev?

– Edícia vznikla vo veľmi jasne definovanom priestore: našom a feministickom. Je to priestor autorsky vyhradený najmä ženám. Edícia sa od začiatku stala akýmsi predĺžením kultúrneho feministického časopisu *Aspekt*, ktorý sme vydávali od roku 1993. Zameriavali sme ho na rôzne ťažiskové témy, ako napríklad mýtus krásy, materstvo, písanie žien, lesbická existencia, no v každom čísle prinášal najmä pestrú zmes čítania v podobe odborných štúdií, prózy, poézie, publicistiky a i. Slúžil nielen ako priestor na publikovanie, ale aj na samoštúdium v oblasti feminizmu a rodových štúdií, ktorá bola vtedy na Slovensku veľkou neznámou. Čoraz častejšie sme chceli napchať do časopisu celé knižky. Tiež sme túžili po priestore na vydávanie beletrie, ktorú by sme radi čítali a videli na knižkupeckých pultoch. No a časopis nás vždy obmedzoval na ukážky, lenže aj tie rástli, a tak jedného dňa časopis pukol ako struk a vykotúľali sa z neho hrachy – knižky, ktoré odvtedy poctivo hádzame o stenu slovenskej kultúry. Tak by sa dalo stručne opísať to bláznivé rozhodnutie vydávať knihy, jeho realizácia už taká jednoduchá nebola. Nestačilo puknúť, i keď som občas pukala od zlosti aj od zúfalstva. Ale stáli pri nás ľudia, ktorí nám pomohli naše rozhodnutie uskutočniť. Prvá bola švajčiarska bohemistka Susanne Roth, v tom čase pôsobila ako riaditeľka Pro Helvetie na Slovensku. Našu knižnú edíciu sa rozhodla podporiť, keď bola ešte len nápadom. Podporili nás i ďalší, nielen finančne, pričom aj finančná podpora bola okrem praktickej pomoci nevidaným prejavom dôvery.

• Ako sa rozhoduješ, čo vydať?

– O vydaní knižky rozhodujeme spoločne s Janou Juráňovou, no rozhodujú o nej, prirodzene, aj praktické možnosti. Niekedy sa dokonca pýtame, či to niekto bude čítať ☺. Pri prekladoch každá z nás prináša najmä nápady zo „svojho“ jazyka, takže ja z nemčiny. Na niekoľko kníh som narazila počas toho, ako som rástla so svojou dcérou a učila sa materstvu, zlomok z nich sme preložili, pretože som presvedčená, že je škoda, že na Slovensku takúto literatúru rodičia bežne nečítajú. Aj rodičovstvu sa treba učiť. Tak vyšli knižky pre deti (a pre rodičov) venované prevencii sexuálneho zneužívania detí

(*Dotyky nie sú na rozkaz*) aj knižka *Typické dievča?*, ktorá je denníkom matky o prvých troch rokoch života dcéry.

K textom Ireny Brežnej a napokon ku knihe *Tekutý fetiš* som sa dostala sériou náhod – moja učiteľka z vysokej školy a priateľka mi Irenu predstavila na začiatku 90. rokov, keď v Bratislave hovorila o práci Amnesty International. Až potom s časopisom prišlo ďalšie otkúvanie a vyvinula sa spolupráca. Dúfam, že tento rok sa zasa posunie ďalej vydaním prekladu najnovšieho románu nemecky píšucej Slovenky Ireny Brežnej, ktorým reflektuje svoje detstvo a mladosť v socializme i neskoršie obdobia; je to akýsi ženský „*Entwicklungsroman*“ – vývojový román, poskladaný z množstva fragmentov života i písania. Zaujímavé knihy prichádzajú často od okruhu známych. Ku knihe *Ujma* autorky českého pôvodu Libuše Moníkovvej žijúcej v exile a píšucej po nemecky, som sa dostala krátko po roku 1989. Vtedy som síce ešte netušila, že raz budem môcť rozhodnúť o jej vyjdení v slovenčine, no subtilne rodové mocenské hry, konflikt hlavnej hrdinky (ako inak: Jany) s totalitným systémom komunizmu i patriarchy mi nedali na ňu zabudnúť. Preklad tejto knihy bol pre mňa jedinečným zážitkom sprevádzaným veľkou bázňou – je to naozaj veľmi ťažké, keď viete, že autorka bude výslednému prekladu nielen rozumieť, ale poznať i jej vysoké nároky na prácu s jazykom. Libuše Moníková mi vravela, že sa teší, že jej prvá kniha vyjde oficiálne v „Československu“ najprv v slovenčine (mala zlú skúsenosť s prvým pokusom o preklad *Fasády* do češtiny), no nášho vydania *Ujmy* sa už, žiaľ, nedožila. Nominácia najnovšej knihy Jaroslavy Blažkovej *Happyendy* na literárnu cenu Anasoft Litera a Cena čitateľov denníka Sme bola pre mňa veľkým zadosťučinením aj dôkazom, že námaha vynaložená na vytváranie tohto priestoru nie je zbytočná. Jaroslava Blažková sa znova vrátila do slovenskej literatúry *novými* dielami. Medzi desiatimi finalistami bola aj knižka Etely Farkašovej *Stalo sa*. Náš priestor teda – ako sa zdá – presahuje aj do vonkajšieho sveta. Čítavé a čítané prozaické knihy Uršule Kovaly *Neverné ženy neznejú vajíčka* a *Travesty šou* tiež uzreli svetlo sveta sériou zákonitých náhod. Keď som bola v porote súťaže Povedka, vybrala som si po skončení súťaže na uverejnenie v časopise *Aspekt* niekoľko prác podpísaných ženskými menami, ktoré stáli v mojom bodovaní najvyššie, no neumiestnili sa na víťazných

miestach. Ukázalo sa, že autorkou *Mužky* je žena, ktorú už dávno poznám zo spolupráce s feministickou organizáciou zameranou na krízovú pomoc ženám postihnutým násilím. No a potom bolo tých textov viac a po spolupráci nového typu z nich bola knižka. Spolupráca s psychologičkou Evou Sopkovou priniesla vydávanie zaujímavej literatúry o problematike násilia páchaného na ženách a deťoch. Kniha *Trauma a uzdravenie* či *Nabudúce bude mŕtva* pomáhajú porozumieť téme, ktorá často vyvoláva bezmocnosť. Nielenže verím, že porozumenie je dôležitý sebazáchovný akt, ale súčasne sme – aj pri týchto knihách – pracovali na rozvoji rodovo citlivého jazyka. Dnes si jasne uvedomujem, že používam celkom iný spôsob vyjadrovania než pred desiatimi rokmi. Je to dlhodobý proces, ale intenzívna redakčná práca s jazykom v *Aspekte* ma naučila nesmierne veľa o možnostiach a prekážkach tvorby textov.

• Máš popri inej práci v *Aspekte* dost času venovať sa prekladateľskej a editorskej činnosti?

– Uf, nie. Ale robím, čo môžem. Na jednej strane je taká pluralita rolí pri tvorbe publikácií – od redigovania cez editorskú prácu po písanie textov či preklad (a napokon i vyúčtovanie, rozvážanie a pod.) – zničujúca. Na druhej strane ma teší, že to mám v rukách, že sa to všetko môžem učiť. Spolu s Janou Juráňovou sme začiatkom decembra zostavili našu – už tradičnú – aspektácku *Kalendárku* na rok 2007. Venovali sme ju desaťročnici našej knižnej edície, ktorú sprevádzalo trojdňové podujatie *Histórie žien*. Začalo sa divadelným predstavením Bábkového divadla na Rázcestí podľa knihy stratenej autorky Pavly Cebocli *Pavlin príbeh* v kontexte *Vlastnej izby* Virginie Woolf (podľa námety Jany Juráňovej); scénicky a režírne ho pripravila Iveta Škripková. *Histórie žien* pokračovali odbornou interdisciplinárnou konferenciou, jej dokumentácia práve vychádza pod rovnakým názvom v rade *Aspekty*. No na podujatí sme oslavovali aj tú svoju „históriu“. Iveta Škripková s herečkami oživila na narodeninovej oslave edíciu v troch *Ženských štúdiách*. Preto texty z novších kníh v tohoročnej *Kalendárke* dopĺňajú fotografie z tejto i ďalších knihohier bansko-bystrického divadla.

Minulý rok som pre Trnavské divadlo preložila hru nositeľky Nobelovej ceny Elfriede Jelinek *Motorez alebo Robia to všetci*. Obdivovala som herečky a hercov, že sa dokázali tie krkolomné texty nielen naučiť, ale pritom fakt hrať.

Pri editorskej práci má celkom inú podobu práca s jedným prozaickým textom a inú tvorba zborníkov. Začali sme radou *Aspekty*, no vydali už aj dve knižky určené najmä pedagogičkám a pedagógom *Ružový a modrý svet* a *Žena nie je tovar*. Pri zborníkoch sú najzáživnejšie tie momenty, keď sa z textov a materiálov kľujú vzájomné prepojenia, o ktorých sme na začiatku zostavovateľskej práce možno ani nevedeli.

• Ktoré knihy z edície sú najzaujímavejšie pre teba?

– Zaujímavé boli a sú pre mňa všetky, každá bola – zrejme nevyhnutnou – súčasťou našej práce: učíme sa za pochodu (v biznisovom ňúspíku „*larning baj dujing*“). Preto prinášajú naozaj pestré skúsenosti vydavateľské, editorské, redaktorské, prekladateľské atď. No dôležitá pre mňa zostáva tá prvá a posledná skúsenosť – čitateľská. Tá rozhoduje o tom, či na seba vezmeme to bremeno okolitej práce s vydaním knižky od financií cez grafické stvárnenie po tlačiareň.

Jedným z najzážitkov pre mňa boli knihy švajčiarskej autorky rumunského pôvodu Aglajy Veteranyi. Rovnako prvotina *Prečo sa diéta varí v kaši*, ako aj druhý román *Polica posledných vydýchnutí*, ktorý mal svojím bezprostredne poetickým písaním o smrti blízkeho človeka pre mňa liečivú moc. Práve som dokončila preklad tretej, žiaľ, autorkinej poslednej knihy, obsahujúcej súbor textov z pozostalosti. V slovenčine som ju pomenovala *Prečo nie som anjel* podľa jednej básne. Fascinujúci je pre mňa aj ďalší život týchto kníh v rovnomennej inscenácii Bábkového divadla na Rázcestí z Banskej Bystrice v rámci nášho spoločného projektu ruzovnyamodrysvet.sk.

• Máš ešte nesplnený sen – knihu, o ktorej vieš, že by si ju chcela mať v knižnej edícii *Aspektu*?

– Rada by som ešte zažila, že bude možné vydávať feministickú klasiku, pretože začne niekomu chýbať. Potešili by ma aj preklady kníh z oblasti feministickej literárnej vedy; lenže majú priveľa strán, a teda znamenajú priveľké náklady na vydanie vzhľadom na tých štyroch ľudí, čo by si to na Slovensku prečítali. Ale ak ich bude päť, možno sa vyplatí začať uvažovať ☺. No a splneným snom je vlastne každá knižka, takže ak budú knižky vychádzať ďalej, budú aj splnené sny. Hoci *Aspekt* žije práve vďaka našej a mojej nespokojnosti, tak určite nie je zdravé, aby sa mi toho priveľa plnilo. A keď sa nejaký ten sniček splní, ihneď ho nahrádza ďalší. Uvažovali sme aj nad slovenskou „ženskou“ klasikou.

Najbližší cieľ je vydanie prekladu prózy *Valéria alebo Neškolené oko* švajčiarskej autorky Ericy Pedretti. Túto knihu ako zakliatu stále odsúvali iné povinnosti, tak je mojím novoročným predsavzatím, že príde na svet, aj keby čo bolo. A rozhodnutie vydať ju prišlo na svet najprv vďaka uhrančivej osobnosti Ericy Pedretti. Podobne sme vydali druhú knižku od Máry Tikkanen po tom, čo sme sa s ňou zoznámili a boli očarené. Vlastne si zbieram ženy, ktoré si môžem a chcem vážiť, a vydávané knižky sú vedľajším produktom tohto vzťahu. Dúfam i v ďalší preklad drám a próz Elfriede Jelinek. Pripravila Zuzana Maďarová